

Vreau să visez și să zbor din nou

Culegere de mărturii

2014

de Ludmila Popovici

Culegere de mărturii ale beneficiarilor RCTV Memoria

Redactare text: Vitalie Ciobanu, Liliana Armașu

Ediția este disponibilă și în limba engleză

Traducere în limba engleză: Victor Popovici

Redactare text varianta engleză: Anna Taylor, Daniela Cabral

Imagine copertă: Daniela Cabral

This book with testimonies of beneficiaries of RCTV Memoria, was made possible by the generous support of the American people through the Office of Private and Voluntary Cooperation, Bureau for Humanitarian Response, US Agency for International Development, under the terms of Victims of Torture Treatment Program No. M-OAA-DCHA-DOFDA-10-762, Matching Grant Agreement No. AID-OAA-A-10-00044.

The opinions expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect the views of the US Agency for International Development or the United States Government.

The
CENTER for
VICTIMS of
TORTURE

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

CUPRINS

Prefață	5
Recunoștință.....	12
După traumele suferite, am simțit că m-am maturizat foarte repede ...	14
Eram unul din tinerii care și-a dorit o schimbare	20
Schimbarea a venit în viața mea în trei zile, care mi s-au părut o veșnicie.....	26
Niciodată nu vom mai fi la fel, cum eram înainte de arest	30
Am învățat să-i iubesc mai mult oamenii dragi	39
Vreau să-mi construiesc un viitor frumos, îmi voi continua viața și îi voi ierta pe toți.....	53
Suferințele prin care am trecut m-au schimbat mult, dar nu mă vor opri din drumul meu	59
Cui îi pasă de noi?.....	66
Timpul mi-a calmat suferințele și mi-a dat încredere în viitor.....	70
Acum prefer să fiu mai mult singur	77
Doi frați și o inimă de mamă	84

PREFAȚĂ

*Vitalie Ciobanu,
Scriitor*

O LECȚIE DE SACRIFICIU ȘI IUBIRE

Cartea pe care o aveți în mână reprezintă cronica răscolitoare a unor destine frânte. Tineri de 18 ani și mai adulți, care au intrat în malaxorul unei mașini de represiune doar pentru simplul fapt că s-au aflat într-un loc nepotrivit, în toiul unor evenimente dramatice.

Moldova întreagă părea să deraieze ireversibil în ziua de 7 aprilie 2009 și în săptămânile ce au urmat, să se transforme într-un imens lagăr de tortură și umilințe de neimaginat pentru zilele de azi. Din fericire, glonțul a trecut pe lângă ureche, cum se spune, democrația s-a salvat în extremis, valorile naționale, viitorul nostru european au putut căpăta un suflu nou, o speranță, prin venirea la guvernare a partidelor din Opoziția anticomunistă, învingătoare în alegerile din 29 iulie 2009. Însă represiunea a lăsat o lungă dâră de sânge, zeci de vieți schilodite. Vorbim prea puțin despre aceste lucruri, subiectul nu mai provoacă dezbaterile de altă dată, așa încât victimele regimului comunist așteaptă (în van?) să li se facă dreptate, iar torționarii să fie pedepsiți.

La ieșirea din detenție, autorii volumului au beneficiat de asistență medicală și sprijinul psihologic acordat de inimoasa echipă de medici condusă de Ludmila Popovici – Directoarea Centrului Memoria. Tinerii maltratați au fost ajutați să-și reia viața din punctul în care a intervenit nefasta ruptură, deși pentru majoritatea dintre ei întoarcerea la visele și proiectele de dinainte are un gust amar. Acum tot Centrul Memoria, ca editor al prezentei cărți, le oferă șansa să-și facă auzite vocile, să povestească lumii încercările teribile prin care au trecut.

Citeam aceste istorii cutremurătoare despre schingiuirile din comisariatele de poliție moldovenești, din noaptea de 7 aprilie, și îmi veneau în minte secvențe din filmul "Katyn" al lui de Andrzej Wajda, unde protagoniști sunt asasinii staliști, sau scene de groază din camerele de tortură naziste. Uneori realitatea ni se pare prea crudă, neverosimilă, imposibil de conceput, și atunci nu o putem vizualiza decât recurgând la niște referințe culturale, la ficțiunea artistică inspirată dintr-un capitol abominabil de istorie contemporană, pe care nu l-am trăit pe pielea noastră.

M-a uluit la lectura cărții potențialul de crimă și ferocitate care sălășluiește în ființa umană. Mă refer la unii compatrioți de-ai noștri, aflați în serviciul Legii: polițiști, procurori, judecători. Am greși dacă am crede că vom reuși să le neutralizăm definitiv urătele năravuri, precum ai exorciza un duh malefic. În condițiile unui regim de testabil, în care valorile sunt inversate, "fiara" iese la suprafață chiar și dintr-un funcționar conștiincios – tot el, în afara orelor de slujbă, soț devotat și iubitor tată de familie. Istoriile tinerilor cuprinse între aceste coperte nu reprezintă doar un rechizitoriu explicit la adresa unui regim politic odios, de fapt este o carte despre *răul de lângă noi*, despre omul care nu are rușine și nu are oroare de propria sa violență, de propria sa perfidie. Câți dintre monștrii cu epoleți, care au operat în faimoasele "Coridoare ale morții", au mai rămas în structurile Ministerului de Interne după reformele aplicate în 4

ani de guvernare democratică? Trăgându-și uniforme de croială europeană și-au abandonat ei apucăturile de zbiri? Nu vor reveni la vechile obiceiuri, nu vor redescoperi plăcerea sadică de a dispune de niște tineri lipsiți de apărare, în cazul în care s-ar coace din nou în Moldova premisele unei dictaturi?...

Sunt întrebări pe care suntem obligați să le punem, dacă vrem ca ororile din 7 aprilie să nu se repete. Pentru că, la fel, nu am crezut ca la aproape 20 de ani de la proclamarea independenței, în Moldova anului 2009 să renască practicile totalitare, dar tocmai asta s-a întâmplat.

Ce mai aduce uimitor acest volum sunt sentimentele frumoase, solidaritatea, gesturile de umanism care vin să contrabalanseze răul atotputernic. Majoritatea tinerilor care vorbesc aici nu par să păstreze resentimente față de călăii lor, deși au plătit scump această seninătate și pace sufletească. Ei se căiesc, își fac procese de conștiință pentru momentele de slăbiciune din detenție: *"Mă simt vinovat că nu am rezistat la bătăile și tortura la care am fost supus. Mă simt vinovat că am gemut și am strigat de durere. Iar din cauza aceasta fratele meu a "recunoscut" ceva ce nu a comis și acum se află la închisoare"*, spune unul dintre tineri.

Am găsit în această mărturisire tulburătoare chintesența mecanismului de strivit vieți și, în același timp, expresia sublimă a eticului, dovada iubirii față de semenii.

O lecție pentru noi toți.

*Pamela Kriege Santoso, MPH
Manager al Programului
"Parteneri în vindecarea traumei"
Centrul pentru Victimele Torturii
St Paul, Minnesota, SUA*

VINDECAREA PERSOANELOR AJUTĂ LA VINDECAREA SOCIETĂȚILOR

Sunt smerită de povestirile din această colecție. Supraviețuitorii care împărtășesc cu îndrăzneală experiențele lor în cartea *"Vreau să visez și să zbor din nou"*, sunt exemple vii despre modul în care tortura este utilizată pentru a reduce oamenii la tăcere.

După torturarea lor, autoritățile intenționau ca acești tineri să se întoarcă la familiile lor, în cartiere, școli și prieteni, ca ființe umane distruse - un semnal puternic pentru alții ca să tacă, ca să fie pasivi.

Dar RCTV Memoria a schimbat această dinamică. Cu tratamentul de susținere, aceștia nu mai sunt oameni distruși. Experiențele lor sunt o parte din ei, dar nu-i definesc. Dintre toate abuzurile Drepturilor Omului, tortura este unul dintre cele mai denunțate. Juan Mendez, raportorul special al Națiunilor Unite pe probleme de tortură, a spus: "Unele forme de tortură sau maltratare se întâmplă în orice moment, în cel puțin jumătate din țările lumii".

Centrele pentru victimele torturii, cum ar fi RCTV Memoria, sunt parteneri importanți în mișcarea emergentă pentru reabilitarea victimelor torturii, o mișcare care vindecă victimele și ajută comunitățile să se recupereze după conflicte și abuzurile sistemice ale Drepturilor Omului.

Prin vindecarea persoanelor, Centrul Memoria dovedește că torționarii au greșit: Victimele nu sunt distruse, dar sunt niște supraviețuitori, oameni rezistenți care-și reconstruiesc viața cu demnitate.

De asemenea, vindecarea persoanelor ajută la vindecarea societăților. Tortura poate lăsa comunități întregi apatice și speriate, care nu doresc să participe la viața publică. Aceste mărturii sunt nu numai o documentare importantă a cazurilor grave de injustiție, dar ele ne permit nouă tuturor să recunoaștem și să înțelegem cât de corozivă este tortura pentru persoane, familii și comunități.

Multe mărturii au descris modul în care cuvintele polițiștilor au provocat fiecăruia dintre ei umilire și durere puternică. Cartea *"Vreau să visez și să zbor din nou"* este un antidot la acea cruzime...

*Alison Morse,
Scriitoare,
Minneapolis, Statele Unite ale Americii*

VIEȚILE LOR AU FOST SCHIMBATE PENTRU TOTDEAUNA

”Vreau să visez și să zbor din nou”, este o colecție de povestiri a doisprezece tineri beneficiari ai RCTV Memoria, centru de asistență pentru victimele torturii din Republica Moldova, intercalate împreună cu comentariile Directoarei Centrului Memoria, Ludmila Popovici. Cartea este, de asemenea, o mărturie a puterii de vindecare a programului de reabilitare a Centrului Memoria și o cronică importantă a unui episod recent și terifiant din istoria Republicii Moldova.

Sunt o scriitoare americană care crede în puterea pozitivă a narațiunii. De aceea, împreună cu Ludmila Popovici am lucrat la colectarea și scrierea istorisirilor despre viața și munca ei în cadrul Centrului Memoria, prin perspectiva Programului ”Femeile pacificatoare” (”Women Peacemakers”)¹ 2012.

Sergiu, Ion, precum și alți tineri nevinovați din Moldova, ale căror mărturii alcătuiesc această carte, relatează despre modul în care viețile lor au fost schimbate pentru totdeauna de evenimentele care

¹ http://www.sandiego.edu/peacestudies/institutes/ipj/programs/women_peace_makers/

au avut loc în aprilie și mai 2009, o perioadă de transformări politice intense din Republica Moldova. Relatările lor sunt sincere, pline cu detalii consecvente și cu speranță. Prin tratament, dragoste, sprijin și reculegere, acești oameni își creează o viață mai liniștită și mai sănătoasă.

Istoriile care alcătuiesc această carte, nu sunt importante doar pentru povestitori - pentru a fi scrise și pentru persoanele care asistă victimele torturii - pentru a le citi. Ele sunt importante pentru cetățenii din Republica Moldova, dar și pentru oameni din lumea întreagă, ca să le înțeleagă.

"Vreau să visez și să zbor din nou", oferă siguranța că vocile acestor tineri nevinovați, care au prevalat asupra torturii brutale admise de stat, vor fi auzite și în viitor. Iar importanța unor asemenea centre de reabilitare, cum ar fi Memoria, nu va fi trecută cu vederea.

RECUNOȘȚINȚĂ

*Ludmila Popovici,
Director Executiv,
RCTV Memoria*

Culegerea de mărturii *"Vreau să visez și să zbor din nou"*, este a doua carte care conține istorii ale beneficiarilor RCTV Memoria.

Prima, *"Destine spulberate"*, a fost lansată în 2005 și ne prezintă dramele a 14 protagoniste, care au fost exilate în Siberia, Kazahstan sau în alte regiuni extreme ale fostului GULAG, fiind la o vârstă fragedă.

Din aprilie 2000, de când am deschis ușile pentru primii pacienți, noi ne-am propus să creăm și să îmbunătățim continuu un model de reabilitare a supraviețuitorilor torturii din Republica Moldova. Dincolo de tratamentele necesare, am observat că în mare parte, ei au nevoie să fie ascultați. Mai târziu am înțeles că ceea ce efectuăm noi zi de zi, ascultând experiența traumatică a beneficiarilor noștri, este de fapt parte a unei metode de tratament. *Psihoterapia narativă* se bazează pe capacitatea oamenilor de a exterioriza problemele, sau de a le separa de propria identitate. Scopul terapiei trece dincolo de

rezolvarea problemei cu care se confruntă pacientul și se bazează pe schimbarea modului de gândire și îmbunătățirea modului de viață. Acestea din urmă fac parte din procesul de reabilitare și este ceea ce ne-am propus să facem încă din noiembrie 1999, când am fondat Centrul Memoria, cu sprijinul colegilor de la Fundația ICAR, București, România, cărora le aducem sincere mulțumiri.

De asemenea, le suntem recunoscători colegilor de la Centrul pentru Victimele Torturii din Minnesota, SUA, deoarece apariția acestei cărți a fost posibilă cu sprijinul financiar în cadrul proiectului PATH (<http://www.cvt.org/partners-trauma-healing>) susținut financiar de USAID.

Cuvinte de mulțumiri și recunoștință vreau să aduc tuturor membrilor echipei - Violeta Rebeja, Svetlana Vișanu, Svetlana Jugănar, Elena Timofti, Larisa Scorohodco, Igor Popovici și Radu Marin, care și-au adus contribuția la apariția cărții, dar și la implementarea programelor de asistență și reabilitare a supraviețuitorilor torturii din Moldova, în cadrul RCTV Memoria.

Mulțumiri speciale pentru Victor Popovici, Anna Taylor, din San Diego, SUA – stagiară în vara anului 2013 și Daniela Cabral, voluntară din Portugalia, care au contribuit la traducerea și redactarea versiunii engleze a cărții și au exprimat un interes deosebit pentru activitatea Centrului Memoria.

Nu în ultimul rând, dorim să aducem sincere mulțumiri beneficiarilor noștri, care ne-au privilegiat cu încrederea lor și au dat consimțământul de a fi parte la acest proiect, pentru a face cunoscută publicului larg experiența vieții lor.

DUPĂ TRAUMELE SUFERITE, AM SIMȚIT CĂ M-AM MATURIZAT FOARTE REPEDE...

Vitalie, 19 ani

Ludmila Popovici: În una din zilele lui aprilie 2009, l-am văzut pe Vitalie intrând pe ușa Centrului Memoria. Îl cunoșteam de ceva timp, deoarece venea uneori pentru a lua medicamentele prescrise bunicii sale, care, fiind o victimă a represiunilor politice, beneficia de asistența noastră. În acea zi, eram foarte ocupați, îngrijorați de situația din țară și preocupați de asistența tinerilor maltratați, de problemele financiare ale Centrului. Fiind grăbită, l-am întrebat: "Bunica ta are nevoie de ceva urgent acum?", dar Vitalie a plecat capul și a răspuns "Nu", apoi aproape că a șoptit: "Am fost bătut. La poliție". Ochii săi albaștri, de culoarea cerului, acum păreau mai întunecați și jucau în lacrimi. Deoarece știam că e minor am rămas uluită: "Cum e posibil așa ceva?!". Inima a început să mi se zbată puternic: "Doamne, e doar un copil!". Am depus un efort să-mi stăpânesc emoțiile și să-l încurajez: "Totul va fi bine, noi te vom ajuta..."

Din toate discuțiile, interviurile sau ședințele de terapie ulterioare, ni se întrezărea copilăria lui Vitalie, care era un băiețel vioi și ținea să fie printre primii la toate. Un copil binevoitor, care are până acum un prieten încă de la grădiniță. Îi plăcea să recite poezii, să cânte și abia aștepta să mai crească și să înceapă a explora lumea înconjurătoare.

De mic copil îi plăcea muzica. Tatăl și bunelul său au cântat la diverse instrumente, iar atunci când mama și tanti Rita i-au propus să meargă la școala muzicală, Vitalie a acceptat cu bucurie și s-a înscris la clasa de acordeon, al doilea instrument de studiu

urmând să fie pianul. Din clasa a V-a a fost membru al orchestrei etno-folclorice a Școlii muzicale "V. Poleacov", concomitent studiind în clasa cu profil artistic a Liceului "Mihai Sadoveanu".

Fiind rugat să relateze câte ceva despre el, Vitalie a zâmbit și a început a-și depăna amintirile.

Vitalie: Eram un adolescent prietenos, ca toți copiii. La școală îmi plăceau toate materiile, dar studiam mai intens temele care mi se păreau mai interesante și mai captivante. Aveam prieteni cu care mă înțelegeam bine, discutam despre diferite subiecte – vorbeam despre mașini, în special despre construcția lor. Mergeam împreună la plimbare, făceam cumpărături, ne ajutam reciproc. Câteodată, când rămâneam singur, văzând sărăcia din jur, visam să deschid pe viitor o afacere, care ar facilita crearea mai multor locuri de muncă. Aveam o dorință arzătoare de a realiza ceva și speram să am succes în toate activitățile mele de viitor, în special în domeniul muzicii.

Ușor-ușor, purtând discuția de la un subiect la altul, ne-am apropiat și de drama tinereții lui Vitalie - coșmarul care i-a spulberat multe gânduri și speranțe pentru viitor:

Vitalie: În aprilie 2009 eram un elev obișnuit din clasa 8. Mergeam în fiecare dimineață la școală, mă simțeam bine și chiar într-un fel mă consideram mai norocos ca alții. Aveam unele mici probleme legate de studii, dar, până la urmă, mă descurcam.

Pe 7 aprilie este ziua de naștere a unui prieten și eu l-am ajutat să facă unele pregătiri pentru a sărbători. Am urmărit la televizor știrile despre evenimentele care aveau loc în centrul capitalei și seara am hotărât să mergem, din simplă curiozitate, să vedem ce se întâmplă. Când am ajuns pe Bulevardul Stefan cel Mare, am văzut mulțimea de oameni care scanda. Era un haos total în care noi ne-am pierdut repede unul de altul. La un moment dat, am înțeles că am rămas singur. Mi-am căutat prietenii, dar fără succes. Am aș-

teptat vreo douăzeci de minute, apoi am hotărât să mă întorc acasă. Dar nu departe de Piața Marii Adunări Naționale, am fost reținut de către un grup de polițiști în plină stradă și au început să mă lovească la cap. Eu strigam că nu am făcut nimic. Când au înțeles că sunt minor, mi-au dat voie să plec acasă. Însă la câteva sute de metri, lângă magazinul "Gemenii", am fost atacat de alți polițiști, care m-au doborât la pământ și m-au bătut cu cruzime. Ei purtau cagule pe cap și mă loveau fără de milă cu pumnii și cu bastonul sau cu picioarele. Nu mai puteam înțelege ce e cu mine, sau să mă apăr cumva de loviturile pe care le primeam peste spate, la picioare și în abdomen, dar în special peste cap. În acel moment mă gândeam cu groază ca nu cumva vreo lovitură să fie fatală pentru mine și viața mea să se sfârșească în așa mod.

În scurt timp, împreună cu alți băieți, am fost aruncați unul peste altul, în caroseria unul automobil de tip "*pick-up*". Am fost îmbrâncit cu cruzime și am căzut peste alți tineri, iar peste mine au fost aruncate alte persoane. Eram cuprins de o panică imensă, abia dacă mai respiram și nici nu am prins de veste când am ajuns la Comisariatul de Poliție Buiucani. Pe un ton înspăimântător, ne-au ordonat să sărim din caroserie, unul câte unul, apoi ne-au ordonat să mergem spre intrarea în comisariat, dar mai întâi trebuia să trecem printre polițiștii flancați pe ambele părți, care ne loveau fără niciun pic de milă. Eram îmbrânciți dintr-o parte în alta, pentru a fi loviți cât mai tare de către mai multe persoane. Mai târziu am aflat că această "acțiune" de tortură, la care am fost supuși, a fost numită "Coridorul morții". De fapt, cam așa o vedeam și eu atunci, crezând că moartea e pe undeva pe aproape.

Înăuntru, într-un coridor al comisariatului, am fost forțați să stăm în genunchi pe podeaua rece de beton. Eram repartizați în două coloane, cu mâinile la ceafă și cu fețele la perete. Un polițist se plimba printre noi și ne ordona să nu ne mișcăm. Vocea lui era furioasă și extrem de amenințătoare, dincolo de cuvintele injurioase pe care le îndruga. Niciodată nu mi-am închipuit că polițiștii au un

limbaj atât de oribil și umilitor. Am tremurat și de frică, și de frig, timp de vreo trei ore. Înțepeneam, dar la fiecare încercare de-a face vreo mișcare, eram loviți crunt. Eu nu m-am prea mișcat și am primit doar un pumn în spate, dar alții au fost bătuți și mai tare, una din metode fiind lovirea cu ambele mâini peste urechi. Am încercat să ajut un băiat care a căzut, după ce a fost lovit rău, dar am fost amenințat că voi fi bătut din nou și m-am retras. Eram chemați câte unul într-un cabinet cu ușa deschisă, de unde se ilumina întreg coridorul. Ușa nu se închidea după ce intra cineva, pentru a ne intimida și a băga frica în ceilalți care-și așteptau rândul. De acolo se auzeau răcnete, lovituri, amenințări și acuzații ce nu țineau neapărat de protestele din ziua de 7 aprilie. Cel chemat era ținut în acel groaznic birou circa 10-15 minute, dar poate și mai mult. Când am intrat, eu am fost acuzat că am aruncat cu pietre în clădirea parlamentului, deși nu am făcut-o și nici nu am fost ziua pe acolo. Dar nici nu voiau să mă asculte și am fost din nou lovit cu o cruzime de nedescris. Îmi era foarte frică, iar noaptea ceea mi s-a părut că a durat o veșnicie.

Spre dimineață, m-au transportat la Centrul de plasament pentru minori, unde am ajuns istovit, speriat și confuz. Acolo ne-au dezbrăcat, sub pretextul că ne percheziționează, scoțându-ne șireturile, centurile și alte obiecte pe care le aveam la noi. Am fost umiliți verbal și loviți din nou, apoi ne-au închis într-o celulă mică. Eram treisprezece persoane, în încăpere însă erau doar două paturi, pe care era imposibil să încăpem cu toții. Doborât de oboseală, m-am culcat pe podea, învelindu-mă cu o plapumă subțire și murdară, care mirosea urât. Cred că am dormit vreo oră, după care ne-au trezit pentru a merge să luăm dejunul: terci, pâine cu unt și un ceai. După asta m-au trimis într-un cabinet, unde m-au filmat fără consimțământul meu, dar eu eram speriat și confuz ca să mai reacționez cumva. Nu înțelegeam mai nimic din ce mă întrebau sau ce vroiau de la mine, dar mai târziu am aflat că unele secvențe au fost difuzate la televizor, ceea ce m-a făcut să mă simt și mai umilit. Îmi era și rușine de cele întâmplate cu mine.

Cât timp am fost reținut, nu mi s-a permis să anunț familia despre locul aflării mele, în pofida faptului că i-am implorat să-mi dea voie s-o telefonez pe mama, deoarece eu niciodată nu ajungeam târziu acasă și nici nu am lipsit nemotivat. Ea mă căuta cu disperare, suna la telefonul meu mobil și nimeni nu-i răspundea, ca să o informeze despre situația mea. Mama a fost anunțată despre locul aflării mele de către colaboratorii Centrului de plasament pentru minori abia a doua zi, pe la ora 13.00. Astfel, calvarul meu s-a sfârșit pe la ora 16.30, când am fost eliberat, dar urmările le simt și astăzi.

La scurt timp după cele întâmplate, pe lângă problemele de somn care au apărut, am început să am coșmaruri chinuitoare. Simțeam o frică puternică, aveam dureri de cap și de inimă, dar mă speriau și durerile în tot corpul – mușchii, spatele. Aveam amețeli, oboseam repede și nu mă puteam concentra la lucruri obișnuite, care anterior mi se păreau atât de simple. Câteva zile nu am avut puterea sau dorința de a ieși din casă. Am revenit la viața obișnuită abia peste o perioadă de reabilitare intensă. Niciodată nu m-am gândit că voi fi nevoit să solicit și eu ajutor la Centrul Memoria, unde primea asistență și tratament bunica mea.

Ludmila Popovici: *În acești patru ani de când ne cunoaștem, Vitalie a avut perioade și bune, și rele, dar a crescut și s-a maturizat în ochii noștri. Îmi place cum gândește, cum încearcă să-și schițeze viitorul, trecând peste traumele suferite, chiar dacă nu le poate șterge din memorie. El are filosofia lui aparte cu privire la această experiență traumatică, dar e bine că nu are setea de răzbunare în suflet și îl admir pentru asta.*

Vitalie: Eu cred că agresivitatea de care dau dovadă unele persoane arată nivelul lor scăzut de inteligență. Am ajuns la concluzia că polițiștii au probleme personale, vărsându-și deseori necazul sau furia pe cetățenii ajunși pe mâinile lor, dintre care unii poate că nici nu au încălcat legea. După traumele suferite, am simțit că m-am maturizat foarte repede; am devenit mai retras, mai atent la toate și

am început să prețuiesc viața altfel, ca pe-o comoară dăruită, care trebuie păstrată și folosită cu chibzuință. Am învățat că greutățile fac oamenii mai puternici și mai rezistenți. Vreau ca poporul nostru să fie unit, să nu le fie frică să iasă în stradă, să-și exprime părerile și doleanțele, dar să se facă totul într-un mod civilizat.

Nu pot uita trecutul, dar acum mă simt mult mai bine. Îmi doresc mult să călătoresc, să merg undeva departe, să văd alte țări și popoare, să studiez cultura, obiceiurile, mentalitatea lor. Mi-aș dori să pot contribui la dezvoltarea și promovarea culturii poporului nostru. Am vizitat doar România, cu sprijinul Ambasadei din Moldova și a Primăriei municipiului Chișinău. Din varii motive, încă nu am reușit să văd vreodată marea, dar sper să pot merge în acest an.

Ludmila Popovici: *Uneori regret că nu am mai mult timp pentru beneficiarii noștri, fiind foarte prinsă în alte activități administrative, dar îmi place să le admir performanțele, să mă bucur de succesele și realizările lor, la care a pus umărul și echipa RCTV Memoria. Vitalie este un caz aparte și s-a bucurat de o atenție deosebită din partea noastră, ca și alți tineri maltratați în aprilie 2009. El a fost încurajat permanent să-și continue studiile, să facă muzică, chiar dacă nu avea încă un instrument la care să-și exercite aptitudinile. Eu cred că unul dintre cele mai fericite momente din viața lui a fost la 6 aprilie 2012, când prim-ministrul în exercițiu de atunci, Vlad Filat, i-a oferit suma de bani necesară pentru procurarea unui acordeon. A fost un gest neașteptat, dar atât de frumos din partea dlui Filat! Priveam la fața lui Vitalie care radia de bucurie atunci când și-a sunat profesorul de muzică, ca să-și împărtășească emoțiile și să se consulte în privința acordeonului pe care era nerăbdător să și-l cumpere.*

În iunie 2013 ne-a încântat cu câteva piese la serata muzicală dedicată Zilei Internaționale a ONU pentru susținerea victimelor torturii. A fost aplaudat îndelung de toți cei prezenți la festivitate.

ERAM UNUL DIN TINERII CARE ȘI-A DORIT O SCHIMBARE...

Nicolae, 23 ani

Ludmila Popovici: *Pe Nicolae l-am cunoscut pe la mijlocul lunii mai 2009, după o lună de la eliberarea sa din arest. El a fost trimis la Centrul Memoria de către avocatul său, pentru asistență și documentarea cazului. În acest răstimp, noi deja am avut numeroase întâlniri cu avocații, cărora le-am explicat cât de important este ca tinerii să fie asistați cât mai devreme posibil, deoarece consecințele tardive sunt mai dificil de tratat. Mai mult decât atât, echipa noastră era deja bine pregătită să asiste tinerii maltratați, fiind deja anunțați de către Amnesty International din Elveția că vom primi un grant de urgență. Evenimentele din aprilie ne-au prins într-o criză financiară, întrucât era foarte greu de obținut sprijin financiar pentru reabilitarea victimelor torturii, mai ales că nu era printre prioritățile niciunui donator care activa în acea perioadă în Moldova.*

De cum ne-a pășit pragul, acest tânăr mi-a atras atenția prin felul său de a vedea lumea, prin corectitudinea sa și prin atitudinea față de tot ce se întâmplă în jur. La acel moment, el avea nevoie de sprijin pentru a-și depăși frica enormă, care i-a fost băgată în oase, dar și alte probleme cauzate de suferințele prin care a trecut. Mai târziu, Nicolae a devenit unul dintre cei care nu se mai temeau să vorbească deschis despre ororile care au avut loc în comisariatele de poliție în acele zile negre din aprilie 2009. Mă bucur că a acceptat să fie printre protagoniștii acestei cărți, deoarece pe lângă faptul că se va simți mai descătușat, exemplul său va putea contribui la o schimbare de atitudine în societate față de cei care au suferit pe nedrept, dar care au găsit puteri să meargă mai

departe, să se afirme în viață și să-și ducă visele până la împlinire. Astfel, vă îndemn să citiți și istoria lui.

Nicolae: Nimic nu prevestea calvarul prin care am trecut. Pe 7 aprilie, împreună cu alți tineri, am participat la protestele din Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău. Spre seară, eram confuz, deoarece lucrurile au luat o întorsătură neașteptată, cu distrugerea a două clădiri importante – Parlamentul și Președinția. Am decis să plec acasă și pe la ora 23.30 eram deja urcat într-un microbuz care urma să meargă spre sudul Moldovei. La un moment dat, am fost înconjurați de către persoane mascate, înarmate cu automate, care strigau că vor deschide focul, dacă cineva va mișca. Am rămas cu toții șocați și evident că nimeni nu a opus rezistență. Cu armele îndreptate spre noi, cu amenințări și înjurături, am fost duși la Comisariatul General de Poliție din municipiul Chișinău, unde ne așteptau zile de coșmar.

Până la așa-zisa "interogare", am fost ținut în jur de cinci-șase ore cu mâinile în sus, cu fața la perete. Din cauza frigului și a stresului, tremuram aproape continuu. Dacă cineva mișca sau scotea anumite sunete de durere, imediat era bătut foarte tare. În asemenea momente mă gândeam ca trebuie să nu mă mișc și să rabd totul, ca să nu fiu și eu la fel de crunt bătut.

După aceste ore de infern, am fost forțat să trec printr-un coridor îngust și întunecos, unde am fost lovit de pe ambele părți de către mai mulți colaboratori de poliție, care stăteau la perete, formând faimosul "Coridor al morții". Ajuns într-un birou, am fost obligat să mă dezbrac. Stând așa umilit, în fața lor, mă amenințau că după ce voi fi închis, ei vor veni în celulă să mă violeze. Acele cuvinte m-au distrus moral, iar mai târziu, în celulă, eu nu-mi găseam liniștea, tremurând și rugându-mă la Dumnezeu să nu vină agresorii. În primele zile am fost de mai multe ori fotografiat, interogat, amenințat și speriat de polițiști. În trei zile de detenție la Comisariatul General de Poliție, am fost hrănit o singură dată cu un fel de supă, care arăta

oribil. Fiind foarte flămând, am mâncat vreo câteva linguri și restul am aruncat, pentru că era foarte neplăcută.

Celula în care am fost ținut era de aproximativ 12 m², dar noi eram circa 14-16 persoane. Ziua nu aveam voie nici să ațipim, iar noaptea nu puteam dormi, deoarece nu încăpeam cu toții pe unicul pat din lemn. Geamul mic era din două straturi – unul de tablă și altul de sticlă groasă, care nu permiteau pătrunderea luminii solare și era foarte greu de înțeles dacă era zi sau seară. În loc de vecu, într-un colț deschis, adică fără vreun perete în jur, era o gaură de canalizare. Fiind multe persoane, în scurt timp s-a format un miros foarte înțepător și greșos. Nu am avut nimic din cele necesare pentru igiena personală și nici nu au permis să primesc vreun colet.

În a doua zi de detenție, o asistentă medicală a încercat să-mi ia sânge din venă cu o seringă cu care se colectase deja sânge de la altcineva. Cu toată frica, i-am spus să schimbe seringă. Probabil că eram prea mulți și seringi puține, dar nu am înțeles care ar fi fost motivul recoltării sângelui.

De fiecare dată când făceau apelul, polițiștii ne înjoseau cu cuvinte murdare și ne luau în derâdere: *"Ce, ați vrut libertate? Democrație?"*.

Toate zilele petrecute în izolator mi se păreau un infern fără de capăt, pentru că nu știam ce e afară – zi sau noapte. La rugămintea noastră foarte amabilă sau chiar jalnică să ne spună cât e ora sau ce dată este, polițiștii refuzau în batjocură.

Mai târziu am aflat că în acele zile nu numai polițiștii încălcau legea, dar și unii avocați se aruncau ca niște ulii ca să facă bani pe nenorocirea noastră. Când am făcut cunoștință cu avocatul din oficiu, el m-a asigurat că serviciul lui este gratis. Dar apoi a sunat-o pe mătușa mea și a speriat-o că dacă până în seara zilei respective nu îi aduce 5000 lei, eu risc să fiu condamnat de la 5 la 20 de ani privațiune de libertate. El i-a spus precum că eu aș fi distrus Parlamentul și Preșe-

dinția. Mătușa mea a apelat la niște prieteni de-ai mei și i-a rugat să vină urgent la Chișinău, să aducă banii ca să ies la libertate. Avocatul le-a spus prietenilor mei să-i dea banii, promițând că eu voi fi în curând liber. Însă ei deja auziseră despre mulți alți avocați care luau bani și dispăreau fără urmă și au refuzat să-i dea suma cerută.

A treia zi, procurorul mi-a înaintat ordonanța, prin care eram învinuit de dezordini în masă și de participare activă la distrugerea clădirilor guvernamentale. Ulterior, am fost dus într-un birou din cadrul aceleiași Comisariat General de Poliție, unde se afla, am înțeles, un presupus judecător. Acesta chema pe rând procurorii împreună cu persoanele deținute însoțite de câte un colaborator de poliție. Fiecare dosar se examina în maximum zece minute. Eram judecați aproape ca pe bandă rulantă. Majoritatea din cei arestați primeau câte 30 zile de arest. Când mi-a venit rândul, am intrat în biroul unde era așa-numitul judecător, secretarul, procurorul și un avocat din oficiu. Astfel, procesul de judecată s-a desfășurat chiar mai repede decât procedura cu procurorul, se vedea că judecătorul era destul de nerăbdător să-mi citească încheierea de 30 de zile arest, nu au mai contat declarațiile mele prin care explicam că am fost supus unor tratamente inumane și că nici măcar nu am participat la devastarea clădirilor sus-amintite, deoarece nici nu am fost prezent în Piață.

În aceeași noapte, am fost dus la penitenciarul 13, unde iarăși m-am aflat într-o continuă stare de frică, pentru că tatăl meu lucra în sistem și persoanele care erau în jurul meu îmi spuneau că după legile deținuților, riscam să fiu victima unei răzbunări.

Culmea a fost că am fost închis împreună cu deținuți care aveau un termen mare de ispășire, de exemplu, o persoană era privată de libertate pe 13 ani, dintre care șapte îi petrecuse în penitenciarul 13, altul avea de ispășit 7 ani, alt deținut era condamnat pe termen lung pentru viol, și mai era unul care a fost eliberat peste două zile de la sosirea mea.

În celulă, deținuții m-au tuns chel împotriva voinței mele. Toată perioada mea de aflare în penitenciar a fost un coșmar, însoțit de o enormă frică ca nu cumva să afle "colegii" de celulă cine este tatăl meu.

Pe data de 15 aprilie 2009, am fost dus la Curtea de Apel Chișinău. Acolo am fost filmat când stăteam după gratii, împreună cu alți arestați. Spre fericirea mea, am fost eliberat din sala de judecată, modificându-mi-se măsura de reprimare. Am mers acasă, la părinți, dar mă simțeam în continuare urmărit peste tot. Multă lume mă recunoștea de la televizor, iar părerile oamenilor erau împărțite: unii mă încurajau, iar alții mă învinuiau de cele întâmplate.

Timpul pe care l-am pierdut în detenție a fost foarte greu de recuperat. În primul rând, eram student și aveam de absolvit un colegiu, cu susținerea practicii și examenelor de licență. Majoritatea profesorilor în vârstă mă priveau cu ură, deoarece toți noi, cei care fuseserăm arestați, am fost etichetați drept vandali care au distrus Parlamentul și Președinția. Din cauza absențelor, am avut probleme cu admiterea la examene. Nu am avut timp suficient ca ceilalți colegi ai mei să mă pregătesc de partea practică, ceea ce a dus la scăderea mediei anuale. Cu toate acestea, primul examen de stat l-am susținut pe nota 10, iar al doilea, la care am avut și practica, pe nota 8. Dar șansele mele de a fi înmatriculat la facultate cu finanțare din bugetul de stat erau mici. Iar studiile în bază de contract costau circa 8000 lei, cam mult pentru bugetul familiei noastre, mai ales în urma cheltuielilor avute din cauza arestului ilegal și a coșmarului prin care am avut de trecut.

Pe lângă cele expuse, am avut probleme și cu restituirea bunurilor mele, confiscate în momentul arestului, printre care erau permisul de conducere, buletinul de identitate, cheile de la casă. După mai multe solicitări, la care primeam răspunsuri evazive, am fost ajutat de către jurnaliștii de la o televiziune privată să-mi recapăt

lucrurile. Numai după câteva apariții în mass-media, anchetatorul mi-a restituit ceea ce era al meu.

Experiența dramatică prin care am trecut a afectat întreaga noastră familie. În acele momente cumplite, mama mea era la muncă, în Italia și suferea enorm din cauza că nu știa ce se întâmplă cu mine. La știri, se transmiteau scene de groază, cu victime, tineri schingiuiți, se anunțau dispariții de persoane etc. Ea suna neîncetat acasă, la avocat, pe la cunoscuți sau rude, rugând pe fiecare să mă ajute cu ceva. Din cauza emoțiilor puternice și a stresului, mama a suferit un atac de cord și a avut nevoie de tratament. Pe de altă parte, tatăl meu avea mari probleme la serviciu și deseori i se aducea aminte, cu reproșuri, de situația mea, încât la un moment dat era gata să scrie o cerere de eliberare din funcție, chiar dacă până la limita de pensionare mai avea vreun an și câteva luni.

Pe data de 29 octombrie 2009 am fost înștiințat că Procuratura mun. Chișinău a dispus încetarea urmăririi penale în privința mea pe motiv că fapta mea nu întrunește elementele unei infracțiuni. Despăgubiri morale și materiale nu mi-au fost acordate.

Am încercat, cu ajutorul avocatului meu, să-mi apăr drepturile, solicitând recuperarea prejudiciului moral și material, cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, a altor încălcări de lege și drepturi personale. În cele din urmă am reușit, dar a devenit clar că la fel ca și în alte cazuri, fabricarea dosarului meu penal și includerea măsurilor de restricționare a fost o comandă politică, ceea ce se demonstrează și prin ordonanța de scoatere de sub urmărire penală.

Nu aș vrea ca drama suferită de noi în aprilie 2009 să se mai repete vreodată, unica mea dorință fiind ca drepturile oricărei persoane din Republica Moldova să fie garantate și respectate.

SCHIMBAREA A VENIT ÎN VIAȚA MEA ÎN TREI ZILE, CARE MI S-AU PĂRUT O VEȘNICIE

Ion, 27 ani

Ion: În aprilie 2009 îmi făceam studiile la Universitatea Tehnică din Chișinău. Eram în ultimul an de facultate și mă pregăteam să susțin teza de licență. În același timp lucram, pentru a mă putea întreține singur, ca să nu-mi împovărez prea mult părinții, care mă ajutau cum puteau. Aveam o mulțime de planuri, ca și oricare alt tânăr de vârsta mea. De asemenea, eram interesat și de ce se întâmplă în societate și doream o schimbare spre bine. Dar schimbarea a venit în viața mea atunci când am fost arestat, mai exact la scurt timp după miezul nopții din 7 spre 8 aprilie 2009.

După o zi plină de evenimente, emoții și confuzii, mergeam spre casă, gândindu-mă la tot ce se întâmplă, dar aveam mai multe întrebări decât răspunsuri. Eram aproape de Bulevardul Renașterii, când deodată, de după colț, au apărut câțiva polițiști. Au strigat să mă culc la pământ, că altfel vor trage. Am încremenit pe loc, de frică că aș putea fi într-adevăr împușcat. Asupra mea au tăbărit trei persoane, dintre care două în uniformă de polițist, iar una în civil. Totul s-a întâmplat atât de repede, încât nici nu-mi dădeam seama ce se întâmplă. Am primit mai multe lovituri, care m-au doborât la pământ. Am fost lovit la cap cu patul armei, apoi am fost dat cu capul de asfalt. Probabil că mi-am pierdut cunoștința pentru un timp, deoarece nu-mi amintesc cum am fost ridicat de jos și târât până în Piața Marii Adunări Naționale. Eram șocat de ce vedeam în jur, dar foarte repede am fost aruncat într-o mașină, împreună cu alți tineri reținuți și transportat la Comisariatul General de Poliție. Mă durea tare capul, eram confuz și gândurile mi se încurcau. Eram foarte speriat, pentru că nu știam ce va urma

și ce va fi cu mine. Îmbrâncit, lovit, batjocorit cu cele mai urâte cuvinte, am fost dus într-un garaj al comisariatului, unde mai erau persoane sechestrate, inclusiv două fete. Auzeam strigătele lor și îmi dădeam seama că sunt bătute la fel ca și noi, băieții. Am stat mai mult timp cu fața la perete și mă gândeam ce se întâmplă și câtă lume este arestată, dacă nici nu mai încăpeau în incinta comisariatului. Am fost bătut iarăși, iar două lovituri au fost deosebit de puternice. Eram într-o stare de șoc. Ceea ce se petrecea mă îngrozea. Simțeam o frică profundă. Mă gândeam că nu mai ies viu de acolo. Vedeam cum sunt bătuti băieții care se aflau alături de mine. Am observat că dacă cineva se mișca, dacă întreba sau cerea ceva, era lovit. Mă străduiam să mă supun tuturor ordinelor polițiștilor și strigătelor lor, să nu întreb și să nu cer nimic, pentru a nu primi alte lovituri.

Eu am fost bătut foarte tare, dar mă gândeam că alți băieți au fost chinuți și mai mult decât mine. Suferințele lor mă afectau îngrozitor, mai ales că nu puteam să-i ajut cu nimic. De exemplu, cu mine în celulă a fost un băiat cu coastele fracturate, care din cauza durerilor puternice, se sufoca și nu putea să respire, dar nu i s-a acordat asistență medicală. Nu știam cum să-l ajut și ce să fac pentru el. Eram transferat permanent dintr-o celulă în alta, cred că și alți băieți la fel. Mă aflu într-o stare de încordare continuă din cauza fricii și a lipsei totale de informație. Nu înțelegeam ce va fi mai departe și acest lucru mă ținea într-o incertitudine completă.

Am fost șocat de felul cum se purtau și cum vorbeau polițiștii cu noi. Ei utilizau permanent cuvinte insultătoare și ne înjurau. Mă umileau în fel și chip, mă amenințau că nu voi putea continua studiile, că voi fi exmatriculat de la facultate. În acel moment credeam că poate fi într-adevăr așa. Eram foarte deprimat și îngrijorat. Mă gândeam cât de mult vor suferi și părinții mei, dacă eu voi fi dat afară de la facultate. Sau cât de groaznic ar fi pentru mama să afle că sunt ținut în detenție. Eram descurajat cu totul. Mi se părea că acest calvar nu se va sfârși niciodată. Mă gândeam că nu voi mai avea niciun

viitor, că voi fi închis pentru mai mult timp. Nu vedeam nicio ieșire din situație și eram extrem de speriat.

Am petrecut la comisariatul de poliție trei zile, dar care mi s-au părut o veșnicie. Am fost eliberat, dar am primit douăzeci de zile de arest la domiciliu. Mai târziu am aflat că numărul de zile de arest la domiciliu era stabilit în funcție de gradul de vizibilitate al traumelor suferite în urma loviturilor. Astfel se asigurau că aceste persoane nu vor fi văzute de prea multă lume. Oricum, mulți dintre noi nici nu ieșeam din casă din cauza fricii intrate adânc în suflet.

Drept urmare a arestului la domiciliu și a problemelor de sănătate pe care le-am avut după maltratările inumane ale polițiștilor, am avut probleme și la facultate. Eram în ultimul an de studiu. Trebuia să-mi susțin teza și examenele de licență. Însă eu aveam dureri de cap permanente, îmi era greu să mă concentrez și uitam aproape tot ce învățam. Din cauza memoriei șubrede și a dificultăților de concentrare, însușeam cu greu subiectele pentru examene.

Înainte de arest, în paralel cu studiile, lucram la o persoană privată. Pentru absența de la serviciu timp de mai multe zile sau poate că și din alte motive, am rămas fără lucru și, respectiv, fără surse de existență. Starea mea de sănătate în urma bătăilor suportate nu-mi permitea să efectuez vreun lucru fizic greu. Nu am putut apela la ajutorul părinților, deoarece nici până acum nu le-am spus că am fost arestat, chiar dacă ei au observat anumite schimbări în comportamentul și starea mea. Nu am vrut să le fac griji în plus.

Eu întotdeauna am fost un lider, atât în școală cât și la universitate. Acum însă am devenit mai retras și nu pot fi la fel cum eram înainte. Mă deranjează mult acest fapt. Mă străduiesc să fac față sarcinilor de la serviciu, dar uneori acestea necesită un efort suplimentar. Foarte multe lucruri s-au schimbat și în relațiile mele cu prietenii. Referitor la forța mea psihică, la puterea mea de a face față

unor dificultăți apărute, mă simt cu mult mai slab decât înainte de arest. Până acum amintirile despre aceste evenimente îmi provoacă groază. Inima începe să-mi bată mai repede, simt o tensiune în toți mușchii. Cred că urmările arestului, maltratărilor și umilințelor la care am fost supus mă vor urmări încă mult timp, poate chiar toată viața. Ar fi bine să scap de ele. Sper că îmi va reuși.

Ludmila Popovici: *Sunt persoane care de la prima vedere îți creează o impresie plăcută, de la care emană liniște și blândețe. În pofida tuturor greutăților prin care au trecut, în acești oameni poți avea întotdeauna încredere. M-am gândit de multe ori și chiar l-am întrebat și pe Ion. de ce nu și-a anunțat părinții despre cele întâmplate, că poate i-ar fi mult mai ușor să meargă mai departe. Răspunsul a fost simplu: nu am vrut să-i fac să sufere! Așa este firea lui – un altruist, care este mult mai sensibil la durerea și suferințele altora. L-am urmărit în toți acești ani cât s-a aflat în vizorul nostru. L-am admirat și la o seară de chitară, pe care am organizat-o în 2010, în cadrul unei școli de vară cu beneficiarii noștri. Are o voce frumoasă, cu care îi încântă pe toți cei din jur.*

De multe ori când comunic cu tinerii care au trecut prin calvarul din 7 aprilie, îmi amintesc de vorbele pe care mi le-a aruncat în față un fost demnitar de rang înalt: "Noi încă trebuie să ne lămurim cu ce vă ocupați la Centrul Memoria, că asistați criminali care au distrus clădirile statului". Eram într-un loc public, în prezența altor persoane și acele cuvinte m-au durut enorm, pe mine, care doar auzisem prin ce suferințe au trecut acești tineri. Dar cum se simt ei? Ce au în sufletele lor? Ce le rezervă viitorul după traumele suferite?

Sunt întrebări care ne motivează să depunem eforturi maxime pentru a le fi alături și pentru a-i ajuta ori de câte ori va fi nevoie...

NICIODATĂ NU VOM MAI FI LA FEL, CUM ERAM ÎNAINTE DE AREST

Sergiu, 26 ani

Ludmila Popovici: Când l-am văzut prima dată, însoțit de avocata lui, mi se părea un copil. M-au impresionat ochii lui mari, negri, care ne priveau cu speranță, dar și cu frică sau îndoială. Încercam să-i captez privirea și să-i inspir încredere. Îmi doream să înțeleg cât mai curând și mai bine drama trăită de el, pentru a putea să-l ajutăm cât mai mult posibil. Îmi dădeam seama că este un tânăr mai special, bun la suflet și sensibil. Îi vedeam privirile și îmi dădeam seama de eforturile lui pentru a-și stăpâni emoțiile și suferințele. Dar ochii care-i jucau în lacrimi, aduceau din adâncul sufletului o durere nemărginită. Înțelegeam că cicatricile mari, rămase după intervenția chirurgicală de-a lungul brațului care i-a fost frânt în timpul bătăilor crunte, nu-l deranjau atât de mult precum acea durere nestăvilă din suflet.

Pe parcursul documentării cazului ne-a interesat și viața lui Sergiu de până la calvarul prin care a trecut. Am aflat că înainte fusese un băiat obișnuit, ca mulți alții, care își iubea părinții și frații. Era student și învăța, visa la un viitor frumos, cânta la chitară, făcea sport de performanță. Fiind dintr-o familie mai numeroasă, era nevoit să mai și lucreze, pentru a putea achita taxa de studii. Cu o lună înainte de calvar, a devenit campion național la taekwondo. Fiind deja în lotul național, se gândea la Campionatul European. Pentru lunile de vară, avea planificat un cantonament la mare. Planuri multe și frumoase! Dar toate ruinate într-o singură zi...

Sergiu: La 8 aprilie 2009, pe la ora 20.30, mă aflam împreună cu sora mea la stația de lângă Teatrul Național "M. Eminescu", aș-

teptând troleibuzul spre casă. Ca toată lumea în acele zile, discutam și noi despre evenimentele din 7 aprilie, mai ales că tocmai primisem un pliant cu apelul Primarului General Dorin Chirtoacă, în care se cerea eliberarea necondiționată a tuturor celor arestați în noaptea trecută. Eram șocați de cele întâmplate în Chișinău și ne simțeam confuzi din cauza lipsei de informație veridică. Eram absorbit de gânduri, când deodată, în fața noastră a oprit un automobil de culoare neagră, din care au ieșit trei persoane necunoscute care, fără nicio legitimare sau explicație, m-au înșfăcat de mâini, mi le-au sucit la spate, m-au lovit cu fața de portbagajul mașinii, încercând să mă împingă cu forța înăuntru. Fiind luat prin surprindere, dar și îngrijorat pentru sora mea, am ripostat. Am reușit să mă eliberez, încercând să-mi apăr sora, însă în acel moment de după stație au mai ieșit încă trei persoane necunoscute, care m-au lovit puternic și m-au urcat în mașină cu forța. Sora mea era foarte speriată și striga să mă lase în pace, apoi a alergat pe stradă spre un polițist, ca să-i zică că am fost răpit de necunoscuți. Drept răspuns, el i-a zis să meargă la Sectorul de poliție Centru, spre care ea a alergat imediat, fără să creadă că de fapt eu am fost reținut abuziv de poliție. Dar la încercările ei să afle ceva despre mine, i-au zis că nu este o asemenea persoană acolo, cu toate că eu eram deja la ei în arest. Abia mai târziu am înțeles prin ce stres puternic a trecut toată familia mea.

Cât m-au transportat cu mașina, din cauza loviturilor, brutalității, amenințărilor și teroarei, mă gândeam că mă duc undeva să mă împuște. M-am liniștit când am înțeles că sunt la Comisariatul de Poliție, chiar dacă am fost dus forțat, cu capul plecat, ca să nu văd nimic în jur. Credeam că am fost închis din greșeală și că voi fi în curând eliberat, deoarece nu aveam nicio vină. În incinta comisariatului, în partea dreaptă de la intrare și unitatea de gardă, am fost trântit în genunchi lângă un perete. Persoanele care m-au adus continuau să mă lovească cu pumnii și cu picioarele, până mi-am pierdut cunoștința. Mi-am revenit când eram deja în cușca metalică, ticsită cu tineri, inclusiv minori. Nu ne puteam mișca, fiind lipiți unul de altul.

Doi polițiști ne documentau printre gratii. Unul întreba și altul scria în registru. Când a venit rândul meu să mă prezint, mi-au zis să scot tot ce am în buzunare. Am scos cheile, portmoneul, alte lucruri, dar când am găsit în buzunar pliantul cu Apelul din partea primarului, m-am cutremurat și m-a cuprins un val de frică și fierbințeală. Eram blocat, dar nu am avut de ales și i-am dat pliantul polițistului. Reacția lui a fost foarte agresivă.

Probabil că am fost confundat cu altcineva, care trebuia să fie arestat, deoarece polițiștii insistau să recunosc că eu locuiesc la o anumită adresă. Iar negarea mea și explicația că stau cu sora și frațele pe altă adresă îi înfuria și mai tare.

La un moment dat, am observat printre gratii că în încăperea a intrat un alt polițist, care s-a apropiat de colegii săi și au discutat ceva, apoi a zis: *"Las că mă lămuresc eu cu el. Îl fac eu să vorbească"*. S-a apropiat, a zis unuia dintre polițiști să deschidă cușca de metal, mi-a zis să ies și să merg cu el, dar fără să-mi spună unde mergem și ce trebuie să fac. El era cam de înălțimea mea, însă mai slab, tuns scurt, nebărbierit. Eram confuz și speriat, dar mă mișcam înainte, oprindu-mă des, căci nu știam unde trebuie să merg în semiîntinericul coridorului lung, cu un bec slab în capăt. Cât am mers pe scări, polițistul continua să mă lovească din spate. Fiecare lovitură, în special peste cap sau ceafă, o suportam cu greu. Erau multe și foarte dureroase. La fiecare etaj mă opream, pentru că nu știam unde să merg, dar polițistul mă lovea și mă forța să continui să urc. La ultimul etaj, etajul cinci, mi-a zis să o iau pe coridor până la capăt. În ultimul birou, de pe partea stângă, ușa era deschisă, iar câțiva polițiști priveau un meci de fotbal la televizor. Pe coridor am văzut un preș mototolit, iar pe pereți pete de sânge. De după ușile unor birouri se auzeau urlete de durere și zgomote puternice de la lovituri, inclusiv un șuierat de la curea sau cabluri. Mă gândeam cu groază că s-ar putea să nu mai ies viu de acolo.

Ajunși în birou, polițistul mi-a ordonat să stau în picioare în mijlocul încăperii, cu picioarele depărtate, după care a continuat cu în-

trebări de genul: "Cine v-a adus în piață? Cine v-a plătit ca să veniți acolo?" Nu prea înțelegeam atunci ce avea în vedere și despre ce mă întreba. Peste câteva minute, polițistul și-a scos haina de culoare maro, și-a suflecat mânecile de la cămașă și a început să mă bată. Mă lovea și concomitent continua cu întrebările despre ziua de 7 aprilie, iar la fiecare răspuns de al meu, mă lovea și mai tare. Eu am încercat să explic că în acea zi mergeam spre sala de antrenament *taekwondo*, dar transportul public era blocat din cauza protestelor. La auzul că sunt sportiv, a devenit și mai agresiv și își bătea joc de mine cu fraze de genul, "*Lasă că te învăț eu acuși taekwondo, nu ca la voi la antrenamente*". Mă lovea brusc, cu toată puterea, folosind procedee de luptă și mă întreba cum se numește lovitura în limba coreeană. La un moment, am înțeles că fiecare răspuns de al meu îl provoacă și mai tare. Am decis să tac, cuprins de un sentiment de neputință totală și o frică imensă. Aveam impresia că aveau drept scop să mă distrugă fizic și moral.

Mă țineam de brațul stâng, în care simțeam o durere puternică. Am încercat să-i zic că mă doare foarte tare mâna și că probabil îmi este frântă. Însă el a reacționat și mai agresiv, continuând să mă lovească, spunând că mă prefac. Mă lovea intenționat peste brațul stâng și se distra bătându-mă. Mă îngrozea să văd cum se purta cu mine, de parcă îi făcea plăcere tortura pe care mi-o aplica în fața celorlalți polițiști care se aflau în încăpere. Ei îmi spuneau că dacă voi spune cine m-a plătit să vin în fața Parlamentului, voi scăpa cu viață. Dacă nu, voi fi omorât și nimeni nu va ști ce s-a întâmplat cu mine. Le-am spus că nu am fost în fața Parlamentului, însă polițistul care mă bătea parcă nici nu mă auzea. Le-am povestit ce am făcut pe data de 7 aprilie 2009 cu lux de amănunte, minut cu minut. Mă obligau să dau nume ale prietenilor și numere de telefon. Au adus telefonul meu și se uitau în lista de contacte și mă tot întrebau cine este fiecare. În acest timp, mama m-a sunat de câteva ori și un polițist tot închidea telefonul. Mama suna insistent și el l-a deconectat și l-a aruncat pe masă. Mai târziu am aflat că în acea seară mama nu-și găsea locul și mă căuta peste tot.

Nu pot spune cu exactitate cât timp m-am aflat în acel birou, însă mi s-a părut o veșnicie. La un moment dat, cel care mă bătea a zis: *"Hai, că ne cheamă șeful"*, și-a luat haina și a plecat. Un alt polițist, care până atunci se plimba pe coridor, mi-a zis să ies și să merg după el. În biroul de alături mi-a zis să iau loc la masă. Chiar și acest gest al lui m-a nedumerit mult, după maltratările la care am fost supus anterior în biroul de alături. Aveam impresia că am fost scos din iad și am nimerit în Rai, pentru că nu mă mai bătea și vorbea cu mine respectuos. M-a liniștit că totul va fi bine și a cerut să scriu explicații pe hârtie. Am început să scriu, iar mâna stângă parcă îmi ardea și simțeam o durere insuportabilă, aproape de leșin. Am scris cu greu vreo două-trei foi, apoi am fost dus în biroul unui maior, cu o steluță mare pe epoleți. Mi-a zis să mă așez și a început să scrie ceva pe niște formulare. Între timp, în birou au fost aduși doi minori și am auzit cum polițistul care-i escorta, a întrebat: *"Ce facem cu ei, că sunt minori?"*. Maiorul i-a zis să-i ducă la Centrul de triere pentru minori. Pe unul dintre ei l-am văzut a doua zi la spitalul de urgență, cu piciorul frânt și pus în ghips până sus, cu toate că seara, el încă nu era bătut. Mai târziu am aflat că a fost aruncat în stradă fără cunoștință, după ce a fost maltratată crunt de către polițiști...

Ludmila Popovici: *Îți amintești și alte detalii din acea noapte?*

Sergiu: Din cabinetul maiorului, am fost dus jos, în cușca metalică, unde era deja numai un singur băiat. El era tuns scurt, cu capul plin de vânătași și cucuie, cu un singur papuc în picior. Era confuz și mă tot întreba *"de ce ne-au bătut?"*, de parcă eu aș fi știut răspunsul. Am înțeles că și el a fost arestat de pe drum, fără nicio explicație. Îmi era milă de el, chiar dacă acum îmi pare amuzant cum arătam noi atunci – bătăuți, ciufuliți, cu hainele boțite și rupte, iar el doar cu un singur papuc...

Sergiu a zâmbit din nou, apoi am râs un pic împreună, deoarece uneori este bine să facem haz de necaz, apoi a continuat să-și depeze amintirile.

Sergiu: În încăpere erau trei polițiști, care trebuiau să ia o decizie în privința cazului meu. Unul a întrebat *"Dar lui cât îi dăm?"* (în sensul pedepsei). Altul a răspuns: *"Aista e mai bătut, hai să-i mai punem tulburarea ordinii publice, și dezordine în masă"*. Eu nu știam ce înseamnă asta și mă gândeam că o să fac pușcăria mulți ani, după cum m-au amenințat. Am fost impus să semnez un proces verbal. La început am refuzat, dar la întrebarea *"Ce, vrei să mergi înapoi sus?"*, m-am gândit că mai bine viu în pușcărie decât să merg sus, unde pot fi chiar omorât. Am semnat fără să mi se permită să citesc, dar mi-au zis că a doua zi o să se "lămurească" cu mine...

Ludmila Popovici: *Ochii lui negri au devenit din nou triști. Probabil că se gândea la stupiditatea situației și la nedreptatea pe care o suportaseră sutele de tineri, maltratați fără de vină.*

Sergiu: Era deja noaptea târziu și mă simțeam tot mai rău. Un polițist de gardă, care abia intrase în tură, m-a întrebat ce e cu mine și i-am spus că mă doare foarte tare mâna stângă. El intrase în camera unde era cușca metalică unde fuseserăm băgați mai mulți tineri, și-a făcut un ceai. Avea și o cutie de plastic cu biscuiți. Mă uitam la cana lui galbenă pe care era scris "Lipton" și simțeam că mi-e sete și foame. El mi-a spus să mă apropiu. Eu mi-am scos cu greu mâneca, iar el când a văzut mâna mea, care era foarte inflamată și vânătă, a spus că cheamă imediat ambulanța. Ceilalți polițiști i-au răspuns că voi răbda până dimineată. Dar el a devenit foarte insistent, văzând în ce stare eram. A cerut din nou să cheme cineva ambulanța, că dacă mă lasă până dimineată s-ar putea să mor, iar el nu vrea să răspundă pentru asta. I-a repetat unui polițist care era împotrivă să cheme ambulanța, că *"dacă se întâmplă ceva cu el, o să fim noi învinuiți că l-am bătut"*. Probabil că acel polițist s-a gândit că s-ar putea chiar să mor și nimeni nu va ști adevărul, sau poate avea și un suflet bun. Totuși, el a fost salvatorul meu, pentru că a sunat și a chemat serviciul de urgență.

Destul de repede au venit doi medici, unul mai în vârstă și altul mai tânăr, care după ce m-au examinat, au declarat că trebuie să mă

ducă imediat la spital. Unul dintre polițiști, îmbrăcat în civil și în scurtă din piele neagră s-a opus, însă medicul a spus că sunt foarte grav. Ceilalți polițiști nu au zis nimic. Am urcat în ambulanță, însoțit de polițistul îmbrăcat în civil, care tot drumul îmi tot repeta să nu spun nimănui ce s-a întâmplat, că voi fi pedepsit. Eram urmați de o mașină de poliție. La spital mi s-a făcut o radiografie, iar în timp ce eram examinat, medicul m-a întrebat ce s-a întâmplat cu mine. După ce m-a ascultat, medicul a ieșit la polițiști și i-a certat, zicând că sunt niște călăi, că omoară copii și că toată noaptea a primit pacienți bătuți la poliție. S-a iscat o ceartă, deoarece polițiștii se apărau, zicând că nu m-au bătut ei. Polițiștii au insistat să-mi pună gipsul și să mă ducă înapoi la comisariat, însă domnul doctor a fost ferm și le-a răspuns răspicat că "numai mort ei pot să mă ia din spital, deoarece atâta timp cât sunt viu, el răspunde pentru mine", insistând să mă lase în grija lui, deoarece starea mea este foarte gravă și trebuie să mă opereze urgent la brațul stâng. Văzând că medicul se opune, un polițist care a mers în mașina ce însoțise ambulanța, a insistat să mă "audieze" la spital, cu toate că deja fusesem "audiat" suficient de mult la poliție. Chestionarea a durat vreo 10-15 minute, deoarece era oră târzie – aproape două. Am fost întrebat unde am fost bătut, de către cine, pentru ce și tot așa mai departe, apoi a plecat. Dar mai târziu am aflat că el a scris acolo precum că eu nu am fost bătut de către polițiști, iar mâna mi-am fracturat-o în PMAN și că nu aș fi avut nimic cu polițiștii, etc. Mi-a dat să semnez, fără să citesc. După ce am semnat foaia respectivă, l-am întrebat ce se va întâmpla cu mine, deoarece în procesul verbal de la comisariat sunt acuzat pentru furt, dezordini în masă și tulburarea ordinii publice etc. El mi-a răspuns să-l las pe el ca să clarifice lucrurile și m-a asigurat că totul o să fie bine.

Am fost internat la spital, unde am stat sub tratament aproape două săptămâni până la intervenția chirurgicală, când în brațul stâng mi-a fost fixată o placă de metal cu unsprezece piulițe. Am fost externat peste trei săptămâni, cu mâna în gips, însă mă simteam destul de rău – slăbit și foarte speriat de ceea ce se întâmplă.

Ulterior, am mai suportat încă o intervenție chirurgicală la brațul fracturat, iar recuperarea a fost anevoioasă, cu tratamente multiple.

În general, maltratarile și tortura suferită mi-au afectat foarte mult viața. Din cauza problemelor de sănătate, nu reușeam să fac nici un lucru fizic sau intelectual. Astfel, eram în imposibilitatea de a câștiga bani, pentru a achita contractul la facultate. Am întrerupt studiile, iar ulterior m-am transferat la secția cu frecvență redusă, deoarece acolo taxa de studii era mai mică. Mă afecta și faptul că mult timp nu am putut să mă antrenez la secția sportivă.

În tot acest timp, m-am bucurat de sprijinul familiei, prietenilor, a echipei RCTV Memoria și a avocatei mele, cărora le sunt foarte recunoscător. Procesul de judecată contra polițistului care m-a maltratat continuă deja de patru ani. Recent el a fost achitat de către instanța de judecată. Cu toate că sunt dezamăgit de justiția noastră, eu sper că în cele din urmă mi se va face dreptate. Și nu doar mie, ci și altor tineri, care la fel ca și mine au fost distruși de sistem și care acum trebuie să-și reconstruiască cu greu viața. Un lucru este cert: nici eu, și cred că nici alți tineri ca mine, niciodată nu vom mai fi la fel cum eram înainte de coșmarul prin care am trecut. Viața noastră se împarte clar în două perioade bine definite: până și după 7 aprilie.

Din toate astea am înțeles însă un lucru important: indiferent de ce ți se întâmplă în viață, întotdeauna se vor găsi persoane care o să te ajute să te ridici și să treci peste toate. Nu contează cum începi, dar este important cum sfârșești. Indiferent de ce se întâmplă, trebuie să găsești puterea să mergi mai departe, deoarece timpul nu iartă și nu așteaptă pe nimeni. În orice lucru/situație negativă există și o parte pozitivă, așa precum întotdeauna după ploaie și furtună apare și soarele. Dacă nu ar fi fost acel 7 aprilie, noi nu ne-am fi întâlnit. Am întâlnit o mulțime de oameni extraordinari, care m-au marcat pe tot restul vieții. Poate că a fost prea mare prețul plătit pentru a-i cunoaște, dar nu am cum să schimb ceva din trecutul

meu. A fost ceva groaznic, dar Slavă Domnului că am reușit să trec peste acele momente de urgie.

Ludmila Popovici: *Îl privesc cu admirație pe Sergiu. El mi-a amintit și de alte persoane, care încercau să vadă partea plină a paharului și să se bucure de faptul că au pășit pragul Centrului Memoria. Prin fața mea se perindă toți acești aproape patru ani de când ne cunoaștem. Au fost perioade mai bune și mai grele, cu agravări ale stării de sănătate apărute în special după întâlnirile cu agresorul său la procuratură sau în sălile de judecată. Sergiu este un băiat minunat, cântă foarte frumos la chitară, este bun la suflet și săritor la nevoie. Are planuri mari pentru viitor, legate de studii, sport, familie, muzică și alte ocupații frumoase, iar în timpul liber face voluntariat.*

Anul trecut a fost pentru câteva luni în Statele Unite, unde s-a simțit foarte bine, mai confortabil și în mai multă siguranță decât acasă. A avut probleme la revenire, când ascultând sentințele de judecată a re trăit momentele de tortură de la comisariat. L-am sprijinit cât și cum am putut, chiar și cu solicitări la Ministerul Educației pentru a-l ajuta să beneficieze de scutire pentru taxa de studii.

Ne bucură succesele lui, dar ne pun în gardă problemele sale de sănătate. Din aceste considerente, ținem permanent legătura cu el prin diverse mijloace: e-mail, skype sau rețele de socializare. Vom fi alături de acest tânăr ori de câte ori va avea nevoie.

Mâine pleacă din nou în SUA, pentru câteva luni din vacanța de vară, fiind sprijinit de prietenii de acolo. Va călători, va face sport, va participa la diverse competiții, își va face noi prieteni. Viața continuă... Să ai un zbor ușor, Sergiu!

Chișinău, Mai 2013

AM ÎNVĂȚAT SĂ-I IUBESC MAI MULT OAMENII DRAGI

Roman, 23 ani

Ludmila Popovici: *Acest tânăr a venit la noi într-o zi de vară, împreună cu tatăl său. Avea o față senină, cu un zâmbet care ne-a cucerit pe toți cei din echipa Centrului Memoria. Se spune că ochii sunt oglinda sufletului, iar ochii lui trădau o suferință imensă. Anume frica care-i domina viața l-a adus la noi. Traumele suferite la o vârstă fragedă l-au marcat foarte mult și au afectat formarea personalității. Iar relatările lui despre drama vieții sale parcă sunt rupte dintr-unul dintre manualele cu privire la sindromul de stres posttraumatic (PTSD).*

Cazul lui Roman ni s-a părut unul deosebit și ne-am bucurat când a acceptat să fie parte a proiectului nostru.

Roman: Eram un adolescent plin de viață, vesel, comunicabil, glumeț și prietenos cu toți colegii. Învățam la Liceul "Mihai Eminescu" din Chișinău. Îmi iubeam familia, dar nu conștientizasem importanța acestui fapt până când nu s-a produs zguduitura din viața mea.

Am fost arestat la 10 aprilie 2009. În ziua aceea am venit cu întârziere la ore, în pauza de după prima lecție. În fața liceului era un grup de colegi. Când m-am apropiat, ei mi-au spus că unul dintre colegii noștri a fost arestat și dus la poliție și că eu de asemenea am fost căutat. M-au sfătuit să fug, dar am renunțat, pentru că îmi dădeam seama că fuga va fi doar o amânare a arestului, de vreme ce eram deja în lista lor și că oricum aceasta nu este o soluție. În timp ce mă gândeam cum să procedez, alături de noi s-a oprit un automobil din care au coborât două persoane în haine civile și s-au

apropiat de noi. Unul avea în mână o fotografie de la proteste, care fusese plasată pe internet de un fotograf-amator. Ei m-au forțat să urc în mașină și m-au dus la Comisariatul de Poliție din sectorul Botanica.

Acolo am fost dus într-un birou, unde erau doi polițiști. Ei au început să strige la mine în limba rusă și să mă insulte, fără a pune întrebări concrete și fără a-mi lămuri de ce am fost reținut. Din cuvintele lor, mi-am dat seama că am fost arestat pentru participarea la protestele din 7 aprilie. De bătut nu m-au bătut, pentru că ei știau de undeva că tatăl meu este polițist. Nu le spusese eu despre aceasta. Ei vroiau să-i telefoneze tatei, dar eu i-am rugat să nu o facă. Nu voiam să afle despre arestarea mea. Eram sigur că voi fi eliberat în aceeași zi, pentru că nu eram vinovat de nimic, nu făcusem nicio crimă. Dar m-am înșelat!

Am fost anchetat până seara târziu, fără să mi se dea apă și mâncare, fără a mi se permite să merg la WC. Mi se cerea să spun cine mi-a plătit ca să vin în piață, cine au fost organizatorii protestelor, pe cine mai cunosc dintre participanții la proteste. Mă sileau să dau informații și despre alte persoane, inclusiv despre o fată pe care au văzut-o într-una din fotografii și pe care nici nu o cunoșteam. Vorbeau cu mine într-o manieră brutală, eram umilit, batjocorit, înjosit, înjurat. L-au insultat și pe tatăl meu, ceea ce chiar îmi era greu să suport. Însă îmi dădeam seama că ei mă provoacă intenționat, pentru a mă dezorienta și a mă scoate din fire. Mă străduiam din răspuțuri să fiu calm, cu toate că eram la limita răbdării după ce l-au ofensat pe tata, care este pentru mine un model. Unul dintre anchetatori și-a scos arma din dotare și a îndreptat-o spre mine de la o distanță de circa trei metri, apoi a verificat câte cartușe are în ea și m-a țintit din nou. Eram atât de speriat, încât chiar credeam că o să fiu împușcat.

Explicația pe care trebuia să o scriu mi-au dictat-o anchetatorii. Ceea ce îmi dictau ei era, de fapt, bazat pe fapte reale, dar interpre-

tate în mod eronat și tendențios. Nu eram de acord nici cu jumătate din ce mi se dicta, dar mă amenințau și mă forțau să înșir pe hârtie "cele întâmplare" în absența unui avocat. Am scris, dar nu am semnat. Mai târziu mi s-a dat un avocat din oficiu – o domnișoară tânără. Deja în prezența ei, am transcris explicația și am scris doar ce a fost real, fără să adaug interpretările impuse de polițiști.

A doua zi, spre seară, mi s-a dat documentul prin care eram pus sub învinuire pentru o pretinsă sustragere a bunurilor din clădirile devastate și am fost transferat la Comisariatul General de Poliție. În timp ce am fost transportat încolo, tata a reușit să mă vadă și să-mi transmită un pachet cu mâncare. Atunci am mâncat prima oară în acele două zile. La CGP am fost "cazat" într-o celulă cu doi deținuți de drept comun, de cca 30-40 de ani, care fuseseră arestați pentru niște crime săvârșite. Unul dintre ei fusese încarcerat anterior pentru mai mulți ani. Era destul de zdravăn și foarte nervos. Imediat după ce am intrat în celulă, cei doi m-au luat la întrebări: *"как у тебя по жизни?"* (cum îți merge în viață?) și altele de felul acesta. Întrebările lor m-au speriat și mai tare, deoarece foloseau jargoane pe care nu le prea înțelegeam. M-am așezat într-un colț și le răspundeam cu prudență, ca să nu-i supăr cumva, deși ei se purtau aparent bine cu mine. Uneori chiar îmi propuneau și ceva de mâncare, dar nu puteam să mănânc. La un moment dat, unul dintre ei mi-a arătat o lamă pe care, chipurile, a găsit-o într-o crăpătură dintre scânduri, apoi a ascuns-o la loc.

În aceeași seară, în celulă au fost aduși încă trei băieți, care au fost arestați în legătură cu protestele. Toți fuseseră bătuti crunt de polițiști, erau plini de vânătăi și murdari de sânge. Am fost profund impresionat de cele văzute, îmi venea greu să cred că așa ceva se poate întâmpla cu mine sau în general cu o ființă umană, cu toate că știam de la tata că unii polițiști obișnuiesc să-i bată pe cei arestați. După o jumătate de oră, cei trei băieți au fost luați din celulă și am rămas iarăși cu cei doi pușcăriași. Toată noaptea nu am închis un ochi, mă temeam că ei pot să-mi facă ceva în timp ce voi dormi, mai

ales că văzusem lama. Toată noaptea pe coridoare se auzeau țipete, strigăte și gemete ale altor băieți care cred că erau bătuți. Iar la un moment dat, am auzit un țipăt ascuțit și un plânset de fată.

Noaptea în celulă era foarte frig. Cu toate că în dimineața arestului eram îmbrăcat în geacă, în celulă înghețam de frig. Tremuram din tot corpul, dar poate că frigul se asocia și cu frica care mă cuprinsese. Eram și confuz, deoarece din cauza că nu erau geamuri, nu puteam să-mi dau seama ce oră e sau cel puțin dacă e noapte sau zi.

Încă din a doua zi de arest au început să mă chinuie dureri teribile de cap. Din cauza lor eram foarte nervos. Mă deranjau sunetele puternice, zgomotele. Mă torturau o mulțime de gânduri. Eram disperat după ce mă amenințaseră cu o detenție îndelungată, de circa șapte ani. Nu știam ce să fac. Uneori mă prindeam asupra faptului că vorbesc singur cu mine. La un moment dat, am încercat să caut lama pe care mi-o arătaseră seara cei doi deținuți și mă gândeam să-mi pun capăt zilelor. Însă nu am reușit s-o găsesc. Plângeam des, ceea ce nu mi se mai întâmplase până atunci și nu era caracteristic pentru mine. Nu mă mai recunoșteam pe mine însumi și mă speriasem de aceste schimbări. Când am fost adus la judecată și am întâlnit un băiat cunoscut pe coridor, am început să râd brusc, fără niciun motiv, și nu puteam să scot nicio vorbă. În timpul procesului de judecată, pe neașteptate am izbucnit în plâns. Îmi era rușine de lacrimile mele și mă simțeam stupid din cauza lor, dar nu mă puteam opri. Simțeam că îmi pierd controlul asupra emoțiilor și credeam că-mi ies din minți...

După ce am fost arestat, acasă la noi s-a făcut percheziție, dar nu au găsit dovezi că aș fi luat ceva din clădirile devastate. Atinsesem deja majoratul la momentul arestului. Cu toate acestea, în timp ce eram arestat, tatăl a fost chemat la serviciu și obligat să scrie cerere de demisie din proprie dorință. În caz contrar, urma să fie destituit. Sufăr până acum din cauza aceasta.

Mă simțeam și mă simt într-un anumită măsură vinovat că a fost concediat din cauza mea, deoarece în acel moment era unicul care muncea și întreținea familia.

Ludmila Popovici: *Când și cum ai fost eliberat din arest? Cum te simțai atunci?*

Roman: Conform deciziei judecătorești, am fost eliberat la 13 aprilie. În cele din urmă, s-a convenit ca eu să fiu supus unei pedepse administrative sub formă de amendă, pe care am achitat-o. Tata mă aștepta la poartă. Era foarte îngrijorat și emoționat. Am cerut o țigară, fără să-mi dau prea bine seama ce fac. Eu fumam pe ascuns de ceva timp, dar niciodată până atunci nu fumam în prezența tatei. El a rămas surprins, dar mi-a întins țigara fără să-mi spună nimic. Abia când am observat reacția lui, am realizat "pozna".

Ludmila Popovici: *Noi ne cunoaștem de ceva timp. Au trecut aproape patru ani de când s-au întâmplat toate. Am făcut eforturi comune pentru a trece cu bine peste diverse probleme. Avem succese, dar mai avem de lucru.*

Roman: În acele patru zile care mi s-au părut o veșnicie, am slăbit cu vreo 5 kg. Acasă, prima noapte am dormit bine, deoarece eram foarte obosit. Dar în nopțile următoare am început să visez coșmaruri. Adesea vedeam în vis polițiști, bătaii, sânge și alte orori. Câteodată, mă vedeam din nou în celulă. Mă trezeam speriat, transpirat, cu inima bătând puternic și în primele momente nici nu-mi dădeam seama că a fost doar un vis. După aceasta, mă temeam să mai adorm, pentru că uneori coșmarurile se repetau. Probabil din același motiv am început să adorm cu greu nopțile. Mă zvârcoleam în pat mult timp, iar amintirile despre arest reveneau iarăși și iarăși în mintea mea.

Mă temeam de toată lumea din jur. Îmi amintesc și acum primele întâlniri cu colegii mei. Parcă eram un "zombi" – nu puteam scoate

niciun cuvânt, eram inhibat și izolat. Fetele din clasă au început să plângă când au văzut cât de mult m-am schimbat. Eram mereu neli-niștit și încordat, tresăream la orice sunet neașteptat. Dacă vedeam un polițist în uniformă pe stradă, mi se părea că vine după mine. Mă temeam să ies singur din casă, ca să nu fiu din nou arestat. Eram condus spre școală de părinți și mă simțeam incomod, aveam totuși 18 ani. Iar de la școală mă întorceam cu un prieten, care se străduia să mă ajute. În ajunul examenelor de absolvire, eram cu gândul cu totul la altceva decât la susținerea lor. În cap mi se repetau aceleași imagini și momente teribile prin care trecusem.

Deși nu aveam nicio vină, dosarul penal pe numele meu a rămas deschis timp de aproape un an. Iar în tot acest timp, am trăit cu o frică imensă, ca nu cumva să fiu din nou arestat.

Din cauza stresului puternic prin care am trecut, mi s-a agravat hepatita și am fost internat în spital pentru tratamente repetate. Uneori mi se întunecă brusc în fața ochilor, amețesc și am nevoie să mă așez ca să nu cad. Am observat că văd mai rău, îndeosebi de departe. Îmi vine mai greu să mă concentrez și să memorizez informația nouă. Am avut dificultăți și la însușirea materialului pentru examenele de bacalaureat, dar le-am susținut.

Ludmila Popovici: *Ce schimbări radicale din viața ta, legate de experiența traumatică prin care ai trecut, ai mai observat?*

Roman: Am devenit mult mai nervos decât înainte și foarte sensibil la insulte. Dacă înainte puteam să le trec cu vederea, acum îmi ies repede din fire. Înainte de arest rezolvam conflictele mult mai ușor. Acum îmi dau seama că în urma acelor clipe de groază, m-am ales cu niște sechele de care nu pot scăpa. După eliberare, începusem să tresar la orice zgomot sau mișcare a cuiva. Mă speriam până aproape de leșin, chiar dacă știam că părinții sau alte persoane apropiate erau în preajma mea. Din păcate, asemenea stări mai am și acum.

Ludmila Popovici: *Ce mesaj ai vrea să transmiți celor care vor citi această carte?*

Roman: Mă simt și acum nedreptățit din cauza nelegiuirilor care mi s-au făcut. Nu am avut nicio vină, iar tatăl meu cu atât mai mult. Am învățat să iubesc oamenii dragi, libertatea, și să mă țin cât mai departe de instituțiile statului, în care nu am încredere.

Fii alături de cei dragi și nu ignorați nicio șansă de a petrece timpul cu ei, fiindcă timpul nu se cumpără, spre deosebire de alte lucruri care se cumpără în societatea și în politica noastră.

Aceste fotografii au fost preluate din diverse surse media și pagini web. Imaginile reflectă confruntările dintre poliție și protestatari, arestări în plină stradă și consecințele tratamentului degradant ce a avut loc în sectoarele de poliție.

VREAU SĂ-MI CONSTRUIESC UN VIITOR FRUMOS, ÎMI VOI CONTINUA VIAȚA ȘI ÎI VOI IERTA PE TOȚI...

Denis, 23 ani

Ludmila Popovici: *Din experiența noastră și din practica internațională privind asistența acordată supraviețuitorilor torturii, am ajuns la concluzia că viața acestor oameni se împarte în mod evident în perioade de "până" și "după" traumele suferite. La fel este și cazul lui Denis, un tânăr visător, cu vederi filozofice asupra vieții. El a fost de acord să-și împărtășească trăirile și opiniile cu privire la cele ce i s-au întâmplat în aprilie 2009.*

Denis: Eram un tânăr îndrăgostit de viață, cu aspirații, idei și planuri de viitor. Nu mă deosebeam cu nimic de alți adolescenți și încercam să fiu eu însumi în orice situație. După absolvirea Liceului Teoretic din satul Taraclia, am intrat la facultate, unde mi-am făcut repede mulți prieteni. Învățam cu mult interes, mai ales că studiam domeniul tehnologiilor informaționale, la care aspiram încă din liceu. Eram tare entuziasmat în primul an de studii. Timpul trece repede când ești tânăr și plin de energie! Mai ales când ai în cap o sumedenie de idei de realizat. La 20 de ani ești dornic de a afla cât mai multe lucruri și visezi cu ochii deschiși, fără să te gândești că s-ar putea întâmpla ceva groaznic, care să-ți schimbe radical cursul vieții.

Ludmila Popovici: *Dar s-a întâmplat... Cum ai ajuns pe mâna poliției?*

Denis: În a doua jumătate a lunii martie 2009 mi s-a furat telefonul mobil. M-am adresat cu o plângere la sectorul de politie, deoarece

acel telefon era destul de prețios pentru mine ca valoare sentimentală. Era primul meu telefon de un model mai performant, pe care mi l-au făcut cadou părinții cu ocazia admiterii mele la facultate.

La 9 aprilie 2009, în pauza dintre ore, mă aflu pe hol când de mine s-a apropiat polițistul de sector, pe care îl cunoșteam deja. Era îmbrăcat în civil. Mi-a spus că poliția a găsit câteva telefoane mobile și va trebui să merg cu el la sector, pentru a-l recunoaște pe al meu. L-am crezut și, bucuros că mi-aș putea recupera telefonul, am urcat cu el în automobil și am mers la sectorul de poliție.

În birou se mai afla o persoană. Imediat ce am intrat, polițistul de sector a încuiat ușa pe dinăuntru. Acest lucru m-a mirat și mi s-a părut suspect, dar nu am reușit să mă gândesc la ciudățenia situației. Polițistul s-a întors spre mine, și-a suflecat rapid mânecile de la haină și imediat mi-a aplicat două lovituri în față și peste nas. Au urmat alte câteva lovituri sub coaste, însoțite de înjurături, cuvinte urâte și de fraza: *"Eu îți caut telefonul, iar tu arunci cu pietre în polițiști? Asta e răsplata ta?"*.

Eram confuz și nu mi se părea adevărat ce mi se întâmplă. Apoi s-a alăturat și celălalt polițist din biroul în care mă aflu. Ei au tras jaluzelele și m-au bătut în continuare dându-mi pumni peste tot corpul, cerându-mi să spun cine sunt organizatorii protestelor, cine și cât mi-a plătit ca să particip la ele, ș.a.m.d. Eram foarte speriat, dar ce puteam să le răspund? Mai ales că răspunsurile nici nu prea contau pentru ei. Indiferent de faptul dacă răspundeam sau nu, oricum eram bătut cu sălbăticie.

Pe urmă a mai venit un polițist, îmbrăcat la fel în haine civile. Era foarte furios. Mi-a arătat pe calculator mai multe imagini de la proteste și mi-a cerut să numesc persoanele pe care le recunosc. Când am spus că nu cunosc pe nimeni din imagini, cel de-al doilea a apucat un scaun și a vrut să mă lovească cu el peste cap, dar ceilalți l-au oprit.

În tot acest timp eram nu doar agresat fizic, dar și umilit, insultat, înjurat, amenințat. Mi s-a spus că dacă nu voi denunța pe nimeni, voi fi dus la comisariat, unde voi avea "zile negre".

Peste vreo două ore, într-adevăr am fost transportat la CP Râșcani. Acolo mai era un grup numeros de tineri reținuți. Am fost pus alături de ei, cu mâinile în sus și cu fața la perete și mi-a fost trasă scurta peste cap, ca să nu pot vedea ce se petrece în jur. Am stat așa circa 20 de minute, apoi am fost dus într-un birou la etajul trei. Mi s-au arătat iarăși niște poze printate alb-negru pe o foaie A4, dar de data aceasta insistau să recunosc că eu sunt în acele imagini. După o lovitură foarte puternică la cap, mi-a dat sângele pe nas. Polițiștii au început să strige la mine că am murdărit covorul. Am fost dus ca să mă spăl la lavoar, apoi mi s-a dat o cârpă ca să șterg sângele de pe podeaua din biroul în care am fost bătut. Tremuram și încercam să mă gândesc că-i un vis urât, un coșmar din care acuși o să mă trezesc. Din păcate aceasta era realitatea: se întâmpla cu mine, eu eram cel adevărat. Îmi treceau prin cap zeci de întrebări și gânduri terifiante.

Peste un timp, am fost escortat spre un alt birou, unde mi s-au luat amprente digitale și m-au fotografiat. Apoi am stat în coridor cu mâinile în sus încă vreo 20 de minute, după care m-au condus într-un cabinet unde era polițistul care mă luase de la facultate și încă o persoană necunoscută, îmbrăcată în civil. M-au forțat să scriu, și am acceptat de teamă că nu voi scăpa cu zile, acele declarații precum că aș fi aruncat cu pietre în direcția Parlamentului și Președinției.

Ludmila Popovici: *Înțeleg că te-au afectat foarte mult aceste auto-învinuiri, efectuate sub presiune... Cum te simțeai în plan fizic? Ce alte probleme sau schimbări legate de această experiență traumatică ai observat la tine?*

Denis: Mă simțeam foarte rău, mă durea tot corpul, iar capul parcă mi se desfăcea și era greu ca de plumb. Aveam amețeli, eram plin de vânatăi și de sânge, cu nasul umflat. Momentele celea de frică, de groază, de șoc și de tot ce-i mai rău luate împreună îmi blocau gândirea și îmi paralizau mișcările. Când m-a văzut avocatul din oficiu în ce hal eram, a cerut să fie chemată ambulanța, dar poliștii nu voiau. Motivau că nu sunt ambulanțe disponibile în acel moment. Nu mi-am văzut chipul în vreo oglindă, dar simțeam că ochii îmi sunt roșii, iar nasul era umflat. În cele din urmă, însoțit de doi polițiști, am fost transportat la Spitalul "Sfânta Treime". După ce am intrat într-un cabinet, pentru examinare medicală, cei doi polițiști stăteau lângă mine, îmi vorbeau urât și mă amenințau în continuare. Însă medicii nu s-au lăsat influențați de prezența lor, mi-au făcut investigațiile necesare și m-au trimis cu ambulanța la Spitalul de Urgență, unde am fost internat.

A urmat o cură de tratament timp de două săptămâni. Aveam amețeli, dureri de cap și nu-mi puteam coordona mișcările. Dacă mă ridicam, îmi pierdeam echilibrul și aveam grețuri. Era o luptă dintre sentimentele și percepțiile pe care le aveam. Credeam că sunt într-un vis urât și totodată înțelegeam că situația este una reală și foarte dificilă. Încercam să mă controlez și să fiu calm, dar nu era ușor. În acel salon se mai aflau patru persoane și timp de vreo săptămână la ușă au stat de gardă câte doi polițiști. Mă păzeau, deoarece cred că se temeau să nu fug sau să nu fiu cumva interviuat de presă.

După externare, timp de o lună, am continuat tratamentul pentru dureri de cap, tensiune intra-craniană și pentru toate afecțiunile ce mai apăruseră în urma comotiei cerebrale. Dar nici după aceasta nu mă simțeam prea bine. Oboseam repede, îmi venea greu să mă concentrez, deseori mă durea capul și aveam amețeli. Eram cuprins de frică și simțeam nevoia să mă aflu tot timpul printre oameni. Aveam stări de panică și depresie, care mi-au afectat studiile la fa-

cultate. Am avut dificultăți la studiul materiilor, deoarece lipsisem vreo lună și după cele suferite, randamentul meu era minim din cauza problemelor de memorie și de concentrare.

Ludmila Popovici: *Acestea sunt de obicei stările care apar în urma traumelor suferite. Mă bucur că ai reușit să treci peste ele, chiar dacă nu a fost ușor. Aș vrea să ne împărtășești din propria experiență, cum ai depășit situația, cine te-a ajutat și ce ar fi bine să știe persoane care ar putea ajunge în situații similare? Ce lecții ai învățat din această experiență și ce planuri de viitor ai? Cum îți petreci timpul liber – interese, ocupații, hobby etc.?*

Denis: Cred că și capacitatea mea de a fi încrezut în propriile forțe m-a ajutat să trec peste acele clipe negre din viața mea. Prietenii mi-au fost alături și m-au încurajat să depășesc acea cumplită situație. De asemenea, un mare aport la restabilirea stării mele generale l-au avut specialiștii de la *Centrul Memoria*, care continuă și în prezent să-mi acorde asistență psihologică și medicală, fapt pentru care le sunt foarte recunoscător.

Vreau să-mi construiesc un viitor frumos, să-mi întemeiez o familie, să am un serviciu bun și să-mi construiesc o casuță. Fericirea pentru mine este familia, țara mea și oamenii din jur. Să fiu fericit este să fiu satisfăcut de viața mea și împlinit sufletește.

Din orice eveniment mai special din viață, fiecare persoană își trage o concluzie. Eu cred că trebuie să acceptăm toate aceste evenimente ca pe simple detalii dintr-un tot întreg care se cheamă viață. Să nu pierdem timpul gândindu-ne la ceea ce nu mai putem avea, pentru că riscăm să pierdem șansa de a avea altele. Trebuie să învățăm să iubim viața și ceea ce ne înconjoară. Doar așa vom fi fericiți și vom obține ceea ce ne dorim. Este necesar să ne susținem reciproc și să apelăm la ajutorul altora, de asta și ne numim oameni.

Am învățat că atunci când ai o viață activă, cu diverse ocupații, cu un serviciu bun și un cerc de prieteni stabili, totul pare să se rezolve de la sine și nu simți lipsa unor lucruri. Muzica este cea care mă inspiră și îmi dă energia necesară. Ea face parte din viața mea și ocupă un loc aparte în inima mea. Îmi place îndeosebi *muzica electronică dance* (EDM).

Am înțeles că poți privi în viitor doar dacă în prezent ești fericit și ai o doză de satisfacție necesară. Viitorul ne rezervă multe surprize și aș vrea ca ele să fie plăcute. În ciuda traumelor și suferințelor pe care le-am avut, eu îmi voi continua viața și îi voi ierta pe toți, pentru că așa e felul meu de-a fi, cu toate că îmi amintesc cu tristețe și amar de ceea ce mi s-a întâmplat.

Ludmila Popovici: *Beneficiarii noștri au fost întotdeauna cei de la care am învățat foarte multe lucruri. Ei au fost în mare parte forța motrice și acel mecanism viu care a motivat echipa RCTV Memoria să continue activitatea, în pofida tuturor greutăților. Vom rămâne mereu alături de ei, ca să-i sprijinim de câte ori va fi nevoie, pentru a-și continua viața cu demnitate.*

SUFERINȚELE PRIN CARE AM TRECUT M-AU SCHIMBAT MULT, DAR NU MĂ VOR OPRI DIN DRUMUL MEU...

Radu, 24

Am fost un copil ager și poznaș, dar la școală eram printre elevii cei mai buni și am ajuns și pe tabla de onoare. Îmi plăcea să cânt, inspirat de tatăl meu care este muzician. Dar cu cât creșteam, descopeream lucruri și pasiuni noi. Îmi amintesc de momentul când am văzut un calculator pentru prima dată: eram cu mama în centrul raional cu diverse treburi și, intrând într-o bancă de economii, am văzut un tânăr care lucra la calculator. Acesta m-a impresionat foarte mult și probabil m-a determinat să merg după absolvirea liceului să studiez la Facultatea de Matematică și Informatică. La universitate de asemenea eram un student bun, mă implicam în diverse activități, jucam fotbal pentru echipa universității și practicam uneori și boxul, ca un hobby. Ca orice tânăr, aveam și eu planuri de viitor, vise pe care le vroiam realizate. Dar toate s-au spulberat într-o singură zi!

Nu, nimeni nu m-a forțat să merg atunci, în ziua de 7 aprilie 2009, în PMAN. În acea zi am mers, ca de obicei, la universitate, m-am întâlnit cu prietenii, discutam și ne puneam fiecare întrebarea: "De ce oare a ieșit învingător PCRM la alegeri cu un număr atât de mare de voturi în fața democraților, dacă niciun cunoscut al vreunuia dintre noi nu a votat cu acest partid?". Presupuneam că am fost mințiți și ne puneam multe întrebări la care nu puteam găsi vreun răspuns. Dar încă nu știam nimic despre protestele din centrul Chișinăului. Îndată după ore am mers cu un prieten de-al meu la piața de la Buiucani ca să cumpărăm ceva, iar când ne întorceam înapoi cu troleibuzul, în fața noastră se formase un ambuteiaj

foarte mare. Am coborât undeva pe la Universitatea de Medicină și am mers pe jos până în centrul orașului, unde era deja o mulțime de oameni. Ne-am oprit ceva mai departe, fiind un pic dezorientați și chiar șocați de ceea ce se întâmpla. Nu înțelegeam de ce s-au devastat clădirile Președinției și Parlamentului, vedeam agresiunile de care dădeau dovadă polițiștii, dar și mulțimea. Am văzut cum primii aruncau cu pietre în oameni și invers, mulțimea – spre colaboratorii de politie. Eram ca și încremenit, urmărind ce se întâmplă, până mi-am dat seama că am rămas singur, deoarece prietenul meu s-a pierdut în mulțimea care scanda: *"Refuz, rezist, sunt anti-comunist!"*, *"Trăiască, trăiască, trăiască și înflorească Moldova, Ardealul și Țara Românească!"*. O parte dintre oameni se avântase spre clădirea Parlamentului. Mulțimea era deja foarte agitată și se aruncau tot mai multe pietre, iar polițiștii ripostau, aruncând și ei cu pietre sau lovind cu bastoanele. În scurt timp, am văzut fum la etajele de mai sus și mă întrebam: "Dacă nimeni din mulțime încă nu a pătruns în clădire, cum se întâmplă că de sus deja iese un fum negru?". În cap îmi roiau diverse gânduri, dar mi-am dat seama că toate aceste acțiuni sunt organizate din timp. M-am apropiat de Parlament și în spatele clădirii am văzut că a fost spartă o ușă, iar de acolo scoteau diferite obiecte, apă minerală, țigări etc. Mai apoi, am văzut cum se aruncau acele grenade cu gaze lacrimogene în mulțime, iar una a căzut chiar nu departe de mine. Am fugit de acolo și am început să lăcrimez. Am văzut ca era un haos total și am decis să plec acasă, deoarece riscam să fiu rănit sau afectat cumva. Dar ajuns la căminul studentesc, nu puteam să stau liniștit, gândindu-mă la ceea ce se întâmplă în centrul capitalei. Astfel, mai spre seară, împreună cu prietenul meu, am decis să mergem să vedem ce se mai întâmplă, dar și cu o speranță că lucrurile s-au mai liniștit.

Pe la ora 9 a serii de 7 aprilie în fața Guvernului, era improvizată o scenă cu microfon, de unde fiecare doritor sau cei mai îndrăzneți puteau să-și expună părerea. Știind că în clădirea Parlamentului continuă vandalizările, am ieșit la microfon. Nu știu dacă mă mai ține minte cineva de atunci seara, dar mesajul meu a fost unul paș-

nic, îndemnând lumea să mergem în fața Parlamentului și Președinției și să-i oprim pe cei care devastau bunurile statului. Printre aceștia erau și persoane minore, niște copii care poate că nici nu-și dădeau seama ce fac. Astfel, îi îndemnam pe cei prezenți la miting: ”Haideți să formăm un cordon și să oprim acest val de mulțime, căci mâine-poimâine restabilirea acestora tot din bugetul familiilor noastre se va face”. Am mers un grup de studenți încolo și am încercat să ținem piept mulțimii care intra în Parlament, dar nu am reușit, deoarece printre ei erau niște persoane suspecte, parcă ieșite tot atunci din penitenciar. De fapt, am văzut indivizi de felul acesta și ziua, în fața Parlamentului. Unul dintre acești tipi era cu un câine și striga ceva în limba rusă, iar eu mă gândeam nedumerit: ”Straniu, el e rus și scandează împotriva comuniștilor...”. Ceva nu se lega aici și am presupus că ar putea fi un provocator.

Spre seară devenisem și mai suspicios când am văzut mai multe persoane cu o înfățișare stranie prin preajma Parlamentului. M-am uitat spre stânga, unde ardeau mai multe scaune, hârtii etc. și unde luase foc un brad. Am mers în spatele Parlamentului, unde se aflau pompierii și le-am zis că este un incendiu în partea din față, iar ei mi-au răspuns: ”N-avem ordin”. I-am întrebat: ”Dar trebuie să ai ordin ca să stingi un incendiu?”. Totul părea pe cât de înspăimântător, pe atât de sinistru, și din acest motiv am decis cu prietenul meu să plecăm acasă. Era deja noaptea târziu, în jurul orei 22, iar între timp mai întâlnisem un coleg de universitate, care a învățat doar în anul I cu noi. Ne-am pornit cu toții pe strada Sfatul Țării, spre strada București. La un moment dat, din întuneric, în fața noastră au apărut trei inși îmbrăcați în negru și m-au oprit pe mine, care eram cu un pas-doi în fața prietenilor mei. Aveam cu mine niște fotocopii pentru cursul de limba engleză și o carte, pe care mi le dăduse prietenul meu înainte de a merge în oraș. Una dintre acele persoane mi-a spus: ”Dă-mi mie aceste materiale”. Nu am vrut să i le dau, iar el a scos de la spate un baston și a încercat să mă lovească. Eu m-am aplecat și am fugit spre dreapta, unde deja ulterior am aflat că este garajul Parlamentului. Tot mai târziu, am aflat că nimerisem în

interiorul unuia dintre cercurile de razie, pe care poliția le formase pentru a vâna tinerii. Speriați, prietenii mei au fugit spre Sfatul Țării. Persoanele în negru, văzând că nu au nicio șansă să-i ajungă pe ei, s-au pornit după mine. La scurt timp, din garajul Parlamentului au ieșit alți doi inși, tăindu-mi calea, și cei trei care veneau din urma mea m-au lovit și au încercat să mă rețină, să mă imobilizeze, să-mi pună cătușe la mâini. Am ripostat, am încercat să mă apăr și am scăpat pentru moment din mâinile lor. Am reușit să fug vreo 10 metri, dar din garaj a ieșit o altă persoană, care m-a lovit cu un baston în cap. Am căzut ca secerat și ei m-au târât de mâini și de picioare în garajul Parlamentului. Nu-mi pot nicidecum aminti alte detalii, deoarece îmi pierdusem cunoștința. Mi-am revenit deja în garajul Parlamentului, alături de încă vreo cinci băieți care la fel ca și mine erau culcați cu fața la pământ pe betonul rece și murdar. Mi-au scos centura, m-au legat cu ea și au început să mă lovească cu ce se ni-merea. După ce a mai fost adusă încă o persoană și trântită alături de mine, jos, au închis ușile la garaj și au început să ne lovească fără milă. La un moment dat, s-au apropiat toți de mine (erau vreo șase-sapte agresori), mă priveau cu ură, spunând: "Acesta este cel mai *"șustru"* (istet). Și cum a încercat el să scape de noi!". Mă loveau cu picioarele peste tot corpul. Iar mai apoi s-a repartizat fiecare la câte o persoană și-i loveau deja pe toți băieții. Au început să ne batjoco-rească și să ne umilească cu o ură de nedescris. Ne strigau: "Capul spre dreapta!", iar când întorceam capul, fiind culcați cu fața în jos, eram loviți cu picioarele peste ceafă, dintr-o parte. Apoi strigau "Ca-pul spre stânga!" și eram loviți pe cealaltă parte a capului. Am fost bătuți, apoi ridicați câte unul și urcați în portbagajul unei mașini. Permanent strigau să ținem capul plecat, iar dacă ridicam puțin ochii – primeam o lovitură puternică cu bastonul sau cu piciorul. Pe mine m-au târât ultimul și m-au îmbrâncit în mașină unde practic nu mai era loc. Eu nu mai încăpeam și polițiștii mă loveau cu ușa în cap, ca să mă ticsească printre ceilalți. Într-un sfârșit, m-au bușit și pe mine, iar în timp ce ne deplasam, șoferul își bătea joc de noi, virând brusc, ca să ne streseze și mai mult. Când s-a oprit mașina, am coborât, dar nu știam unde am ajuns și unde ne vor duce. Am

întrebat ce va fi cu noi și ei ne-au răspuns: ”Vă împușcăm!”. Eram într-o stare de panică, speriați și disperați, fiind convinși că așa și va fi. Deodată, am început să spunem cu toții rugăciunea ”*Tatăl nostru*”, căci nu știam ce va fi cu noi și chiar credeam că sunt ultimele clipe din viață.

Dar după cum am aflat mai apoi, am fost aduși la Comisariatul de Poliție Buiucani și acolo ne-au ordonat să urcăm la etajul doi. Iar în timp ce urcam treptele, am fost loviți din nou de către colaboratorii de poliție aranjați în două rânduri pe scări până sus, la etajul doi, și care aveau scuturi, căști, bâte. Noi treceam, iar ei ne loveau care și unde nimerea. Ajunși la al doilea etaj, am fost puși cu fața la perete. Îmi amintesc că o persoană, care trecea atunci pe coridor, a urlat: ”Ce stați în picioare? În genunchi!!!”. Apoi ne-a înjurat și ne-a lovit cu brutalitate. În scurt timp, a venit o altă persoană și din nou a strigat: ”Ridicați-vă în picioare!”. Și iarăși am fost loviți. De câteva ori am fost mutați de pe dreapta coridorului pe stânga și iarăși am fost loviți de către oricine vroia să ne umilească și batjocorească.

A fost un moment când un băiat se simțea rău, a spus ca are probleme cu inima și a cerut puțină apă. Un polițist i-a spus cu răutate: ”Poate și ”*spalinaia*” (dormitor) să vă dăm aici?”. În tot acest timp de circa patru-cinci ore, ne-au forțat să stăm în genunchi, pe podeaua rece de beton, până când eram luați, pe rând, prin cabinete la interogare. Lângă mine era un băiat, tot Radu îl chema, care a fost și el foarte bătut, dar poate și mai tare decât mine, deoarece el se mai contra cu polițiștii, cu întrebări de genul: ”De ce trageți? De ce loviți în mine?”. Drept răspuns era și mai tare lovit, până când eu l-am convins să tacă, că revolta lui nu duce la nimic bun. Dimineața, când ne-a venit rândul, am fost și noi interogați. Eu nu mai puteam să mă țin pe picioare și mă deplasam cu ajutorul lui Radu sau a altor băieți care erau lângă mine. După ce am fost interogat, au spus că îmi vor da zece zile de arest, și eu am întrebat doar: ”Pentru ce?”. Anchetatorul s-a interesat dacă în timp ce m-au prins, am avut ceva la mine. I-am spus că nu am avut nimic, dar oricum am fost nevoit

să semnez tot ceea ce mi se cerea, fără să mi se permită să citesc. Am fost întrebat ce am făcut în perioada de 5-7 aprilie, cu ce mă ocup etc. Le-am spus că învăț la Universitatea de Stat, cânt pe la petreceri și sunt o persoană liniștită care nu aduce daune societății; nu am făcut nimic, doar am văzut persoane care ieșeau din clădirea Parlamentului cu televizoare, scaune sau alte lucruri. Un polițist m-a întrebat: "Cânti pe la petreceri?". Am spus: "Da". "Atunci cântă-mi ceva despre polițiști", îmi ordonă el. Nu știam ce să fac, nu puteam în momentul acela nici să deschid gura, însă am fost nevoit. Am găsit puteri și am cântat un cântec de-al lui Alexandru Lozanciuc, care are următorul refren: "Polițistul cum dorește, așa viața ți-o sfințește / De trei ori te pedepsește și o dată te miluiește". El a zâmbit și mi-a spus: "Da, uite că te-am pedepsit". După ce a mai râs un pic, a zis: "Dar te vom milui și îți vom permite să pleci acasă". Apoi a rupt documentele întocmite pe numele meu, m-a ajutat să cobor până la parter, unde am mers la baie ca să mă spăl de sânge și am ieșit afară, după ce mi-au fost întoarse obiectele personale. Telefonul mobil avea ecranul stricat, dar funcționa, așa că l-am conectat, am format numărul de telefon al celui mai bun prieten al meu, care a venit și m-a ajutat să ajung la spitalul de urgență.

Părinții au aflat mai târziu de cele întâmplate, când eram deja la spitalul de urgență. Deși fiind în comisariat, am rugat un colaborator de poliție să-mi dea voie să sun acasă, ca să le spun părinților să nu-și facă griji. El mi se părea mai omenos și nu ne lovea când trecea pe lângă noi, și chiar mi-a dat telefonul său, ca să nu vadă nimeni, și am format numărul tatălui meu. Dar a vorbit el și a spus ceva de genul: "Bună seara, sunt de la Comisariatul de Politie...", dar fiind orele 3-4 noaptea, tatăl meu a crezut că este o glumă și a închis, deoarece nu se aștepta la așa ceva.

După această grea încercare a vieții mele, am mai multe probleme de sănătate. Mi s-a înrăutățit vederea, am frecvent dureri de cap, care se intensifică când fac un efort fizic sau emoțional.

În mare măsură m-a ajutat Centrul Memoria, cu tratament, medicamente și suport psihologic. De asemenea, m-au susținut familia și unii prieteni, atât material, cât și moral.

După această experiență traumatică, m-am schimbat mult și conștientizez acest lucru. Am devenit irascibil și uneori nu mă mai recunosc pe mine însumi. Am pierdut interesul față de mai multe lucruri care mă preocupau anterior. Am abandonat boxul, din cauza agravării stării de sănătate. Uneori mai joc fotbal, compun muzică și cânt. Îmi place foarte mult muzica și cred că viitorul meu va fi legat anume de muzică. Voi încerca să fac ceva frumos și util pentru oameni. Nu cred că mă voi implica vreodată în politică și nici nu mai urmăresc emisiuni cu "jocuri politice". Nu vād să se facă loc pentru ca tineretul să se implice cu adevărat în viața politică din țara noastră. Sunt încă dezamăgit în conducerea țării, pentru că nu fac nimic pentru viitorul ei.

CUI ÎI PASĂ DE NOI?

Rodion, 25 ani

Rodion: Ziua de 7 aprilie 2009 m-a "prins" ca student la Facultatea de Istorie și Filosofie a USM. Pe atunci visam frumos la un viitor mai bun într-o Moldovă stabilă și prosperă, deoarece simțeam în societate o imensă dorință de schimbare. Alegerile din 5 aprilie păreau să fie așteptate de mulți tineri care votau pentru prima dată, constituind un impuls puternic nu doar pentru visele noastre. Alături de mii de alți tineri, eram gata să ieșim din letargia în care ne încorsetase frica de represiune și să acționăm. Aveam nu doar motivație, dar și o încredere aproape oarbă în liderii opoziției de atunci și în promisiunile lor, care exaltau inimile noastre tinere și naive.

În dimineața lui 7 aprilie m-am trezit devreme și am mers alături de alți numeroși colegi să protestăm împotriva unei fraude, care așa și nu a fost elucidată până la capăt nici după patru ani de la acel eveniment. Nu era prima dată când participam la un protest anticomunist, însă niciodată nu mai văzusem atâția tineri protestatari. "Mămăliga explodase" și zeci de mii de voci cereau de urgență schimbarea. Însă după ore lungi de proteste ne-am simțit tratați cu indiferență și dispreț de către conducerea comunistă a țării, ai căror reprezentanți i-am așteptat în zadar să iasă în fața noastră. Atitudinea lor a înfuriat mulțimea. Nu, nu a fost doar vina "mascaților" și a provocatorilor. Pur și simplu paharul s-a umplut cu ultima picătură, iar noi nu mai puteam suporta acea situație. Și apoi eram mulți și ne simțeam prea puternici ca să dăm înapoi, astfel că am hotărât să înfăptuim "schimbarea" cu orice preț. Eram prea tare "luați de val", ca să ne gândim la consecințe.

Nu, nu sunt mândru pentru pietrele pe care le-am aruncat, dar niciodată nu o să-mi pară rău că am fost unul dintre protestatari,

chiar dacă imediat după evenimente mi-a fost rușine să recunosc acest lucru. Poate că cei care nu au fost studenți în acea perioadă și nu au fost puși niciodată în situația să supraviețuiască o lună întreagă cu 20 de lei, sau niciodată nu și-au privit neputincioși prietenii bătăuți de poliție, pentru că au îndrăznit să serbeze ziua de 27 martie², nu vor înțelege motivele comportamentului nostru de pe 7 aprilie.

Nu simt nevoia să mă justific în fața cuiva, în schimb voi enunța singura concluzie pe care mi-am format-o referitor la acea zi: ambele tabere de atunci, comunistă și anticomunistă, au profitat de situația din Piața Marii Adunări Naționale. Comuniștii au găsit un motiv serios pentru a discredita opoziția, iar aceasta avea un motiv și mai serios pentru a acuza guvernarea de teroare. Indiferent de ce au câștigat ei atunci, noi, protestatarii, am pierdut cel mai mult. Am fost blamați de cea mai mare parte a societății pentru distrugerea principalelor instituții de stat. O parte dintre noi au fost arestați și supuși unor chinuri inimaginabile pentru o societate care se află totuși pe continentul european. Zile și nopți în șir am fost torturați, iar apoi judecați în cel mai inuman stil comunist, direct în comisariate, unde au fost aduși judecătorii și procurorii.

Renumitele ”troici” reînviaseră! Dar mai îngrozitoare decât tortura fizică a fost cea psihologică – cu umilințe, amenințări și distrugerea demnității umane. La mulți dintre noi, rănille sufletești s-au cicatrizat foarte greu sau posibil că nu se vor mai vindeca niciodată. Amenințările cu execuția, cu închisoarea pe viață și agresiunea sexuală au creat în sufletele noastre un dezechilibru uriaș, care a făcut loc pentru tot felul de tulburări nervoase, fobii, stereotipuri, frică și, poate, pentru foarte multă ură. În doar câteva zile am început să privim lumea cu alți ochi. Ne-au trădat și unii prieteni, astfel că am

² La 27 martie – 8 aprilie 1918 avea loc unirea Basarabiei cu România. Era începutul unei reparații istorice, care va continua cu unirea Bucovinei, la 3 – 15 noiembrie 1918 și se va încheia la 1 decembrie 1918, când Transilvania, Banatul și Crișana și Maramureșul se uneau cu România, formând astfel România Mare.

învăţat să nu mai avem încredere în nimeni. Am înţeles că filmele de groază pot deveni realitate în viaţa fiecăruia dintre noi, atunci când ne lăsăm luaţi de val, când facem loc pentru naivitate, când uităm să fim mai prudenţi şi să dăm dovadă de mai mult simţ al responsabilităţii faţă de noi înşine. În schimb, ne-am descotorosit de acel spirit "mioritic" şi de acea atitudine umilitoare a "capului plecat" ferit de lama oricărei "săbii".

Viaţa noastră de după eliberarea din arest poate fi împărţită în două perioade. Prima dintre ele a fost marcată de foarte multe speranţe şi câteva mici schimbări la nivelul societăţii, care ne-au făcut să privim viitorul cu mult optimism. Comuniştii au fost debarcaţi de la conducere, iar în locul lor, liderii fostei opoziţii au preluat "cârma" guvernării. Câtă încredere am avut în acei oameni şi cât de decepţionaţi am fost să vedem comportamentul lor de mai târziu. Nouă, celor torturaţi în aprilie 2009, ni s-a promis că vinovaţii vor fi pedepsiţi după lege, dar nu au fost decât promisiuni. Da, mai era vorba şi de un monument, poate şi de invitaţia de a face o dată pe an, de 7 aprilie, publicitate partidelor din fosta opoziţie anticomunistă. În acest timp, călăii mei şi ai prietenilor mei torturaţi au reuşit să avanseze în grad, să primească adaosuri la salarii şi, cine ştie, poate să mai maltrateze pe cineva...

A doua perioadă a fost cea a dezamăgirilor care, din păcate, încă nu s-a încheiat. Locul decepţiei l-a luat şocul, deoarece nu ne venea să credem imaginilor pe care le vedeam zilnic la televizor. Apoi a început să-şi facă loc în sufletele noastre şi indiferenţa. Am fost şocaţi să vedem cum liderii politici, în care am crezut enorm, sunt la fel de nepăsători faţă de viitorul ţării şi faţă de viitorul nostru, al tinerilor, precum au fost şi comuniştii cu ceva ani în urmă. Aceste lucruri au reuşit să ne "anestezieze" astfel încât să nu mai luăm nicio atitudine faţă de situaţia politică şi de pretinsul parcurs proeuropean al ţării.

Am învățat că noi, ca personalități unice, suntem mai importanți decât țara și viitorul ei, astfel că o parte dintre tinerii maltratați au ales să plece din țară. Unii au emigrat deja, iar alții visează să facă același lucru și fac eforturi pentru a pleca. Am ajuns să nu mai putem visa la un viitor decent în țara noastră și asta nu numai pentru că noi doar așteptăm să primim și nu facem nimic pentru ea, așa cum ne acuză unii cu legitimații, salarii bune și aroganță de deputat. Iubim această țară și nu am așteptat să ne pună nimeni în traistă ceva de pomană. Am așteptat să ni se creeze doar niște condiții clare, pentru a ne putea clădi un viitor stabil și sigur aici, însă nici asta nu am primit.

Acum, după aproape patru ani de la calvarul prin care am trecut, mă întreb, alături de alți tineri care au suferit: oare a meritat să riscăm cu sănătatea și viața noastră pentru... nimic? Unii dintre noi încă nu și-au revenit fizic sau psihologic. Dar cui îi pasă de noi?

Ludmila Popovici: *Relatările lui Rodion m-au făcut să meditez mult timp asupra unei trăsături a ființei umane – indiferența. Am vrut să citesc mai multe lucruri despre acest subiect, pornind motorul de căutare Google și am avut parte de o surpriză: cândva, am scris niște rânduri, le-am postat nu mai știu pe unde, dar azi le-am găsit ca pe un citat cu autor anonim... Erau despre indiferență: “Nu-ți fie teamă de dușmani, în cel mai rău caz, ei te pot ucide; nu-ți fie teamă de prieteni, în cel mai rău caz, ei te pot trăda; fie-ți teamă de cei indiferenți – ei nici nu ucid, nici nu trădează, dar cu acordul lor tacit se comit omoruri și trădări”.*

Din păcate, acele cuvinte reflectă și starea lucrurilor legate de 7 aprilie 2009. Indiferența celor din eşaloanele de sus ale puterii, de orice culoare ar fi ei, omoară încet, dar sigur, orice speranță la un viitor mai bun pentru tinerii din Moldova. Este regretabil și trist...

TIMPUL MI-A CALMAT SUFERINȚELE ȘI MI-A DAT ÎNCREDERE ÎN VIITOR

Alexandru, 26 ani

Ludmila Popovici: *Alexandru este unul dintre tinerii care m-a impresionat foarte mult în perioada zbuciumată din aprilie 2009. Era al doilea caz care a fost înregistrat la RCTV Memoria și a venit la sediul nostru împreună cu un alt student, care de asemenea a trecut printr-un coșmar greu de uitat. Alexandru era printre primii tineri maltratați care au fost eliberați din arest și a fost adus la noi de către avocata lui, pentru asistență și documentare medicală.*

Alexandru aștepta în coridor, cu capul tras între umeri, iar ochii lui trădau urmele unor suferințe enorme, prin care trecuse recent. M-am apropiat de el și mă gândeam cum să încep discuția, pentru a încerca să aflăm cât mai multe detalii despre ce s-a întâmplat în comisariatele de poliție. Am încercat să fiu calmă, chiar dacă aveam emoții și inima îmi bătea puternic. Intrasem într-a doua săptămână după teroarea din 7 aprilie, iar situația din societate era extrem de tensionată. Frica domina peste tot. Eram îngroziți și noi, dar i-am zis că Centrul Memoria este un loc sigur și ne vom strădui să-l ajutăm. Am discutat mai mult de-o oră și m-a ajutat să înțeleg nu doar drama prin care a trecut el însuși, dar și ce s-a întâmplat cu adevărat în acele zile. Relatările lui m-au ajutat să creez o "listă de verificare" pentru traumele suferite, care a fost aplicată la interviurile ulterioare cu alte persoane care au pățit, deoarece zilnic la Centru veneau alți și alți tineri, iar noi eram doar câteva persoane în echipă...

Alexandru era un tânăr deosebit, principal și cu un sistem de valori bine definit. A absolvit cu bine Gimnaziul "V. Guja" din satul Plop-Știubei, raionul Căușeni, apoi liceul.

Când a fost rugat să fie unul dintre protagoniștii acestei cărți, și-a dat consimțământul, chiar dacă depănarea amintirilor din acel aprilie sângeros nu este plăcută pentru el. Viața lui de până la evenimentul traumatic arăta cu totul altfel.

Alexandru: O dată înmatriculat la Universitatea Agrară de Stat din Moldova, a început o nouă etapă în viața mea. Am continuat studiile din dorința de dezvoltare continuă și dobândirea unei specialități, care să-mi permită să mă afirm în viață ca bun profesionist. Studiile la universitate îmi luau mult timp, dar îmi rămânea și pentru alte activități utile. Îmi plăcea lectura și citeam în special cărți de programare, filosofie și istorie. Mă bucurau rezultatele obținute și încercam mereu să ridic nivelul mai sus și mai sus, dar nu întotdeauna îmi reușea. Încercam să învăț cât mai multe și trăiam mereu cu impresia că am foarte puțin timp la dispoziție.

În momentele de răgaz, obișnuiam să organizăm cu colegii debateri interesante, uneori chiar amuzante și plăcute, pe diferite teme – religie, științe umane, sport, istorie. Mediul în care mă aflam îl consider și acum că era unul prielnic și generator de liniște spirituală. Încercam să descoperim continuu lumea ce ne înconjoară. Amuzant și uimitor! De multe ori discutam și despre valorile omului contemporan și ajungeam la concluzia că omul nu trebuie să fie orientat numai spre satisfacerea propriilor cerințe și necesități materiale. Eram de părerea că este foarte importantă contribuția personală a fiecăruia și servirea, fără așteptări, a intereselor comunității în care trăim și a întregii societăți. Trebuie să vedem societatea ca pe un sistem integru, nu ca pe un șir de elemente divergente.

În pofida situației social-politice complicate de atunci, priveam spre viitor cu încredere și speranță. Credeam că ziua de mâine va fi mai bună decât cea care a trecut, mai plină de realizări, mai intensă ca trăire, mai sigură. Dacă aș spune că am avut vreo restricție în a-mi exprima ideile, aș minți, deoarece mereu spuneam ceea ce gândeam fără frică, fără priviri ascunse, fără grija că ceea ce spun îmi știrbește cumva din imagine. Niciodată nu mi-am ascuns antipatia față de comuniști, față de regimul autoritar, față de prostie, dar după cele întâmplate, îmi zic că ar fi trebuit. Mi se părea de-a dreptul bizar că deseori, când avea de ținut un discurs, rectorul universității noastre nu uita să menționeze cât de grijulii și de generoși sunt cei de la guvernare cu noi. Aproape să crezi că ei ne poartă de grijă, ei ne îmbracă, ne încălță și tot ei ne hrănesc, metaforic vorbind.

Ludmila Popovici: *Adică, în pofida faptului că societatea era trasă în urmă de guvernarea comunistă, exista o speranță că vei reuși în viață, că te vei afirma, bazându-te pe propriile forțe și abilități... Și în acea zi, totul s-a ruinat?*

Alexandru: Cam așa a fost, când la 9 aprilie 2009 am fost arestat opt persoane de la facultate. Era pe la ora 11.00, după ce tocmai ieșisem de la o testare. Eu eram în fața blocului de studii, împreună cu alți colegi, când de noi s-au apropiat subit câteva persoane în civil. Abia mai târziu mi-am dat seama că erau polițiști. Însă chiar dacă aș fi știut cine sunt ei, aș fi rămas oricum pe loc. De ce să fug, dacă nu eram vinovat cu nimic? Dar ce a urmat a fost ca o furtună neașteptată. Totul s-a petrecut foarte repede. Am fost apucat brusc de umeri, aplecat și forțat brutal să urc într-un automobil care staționa alături. Împreună cu mine au fost reținuți și alți colegi cu care eram afară. Am fost transportați la Comisariatul de Poliție al sectorului Râșcani în trei mașini diferite. Din câte îmi amintesc, eram opt în total. Telefoanele ni le-au luat încă de la început, după ce ne-au ordonat să le deconectăm. Astfel că nu am putut să comunic cuiva despre faptul că am fost arestat. La comisariat m-au ridicat la etajul 3, împreună cu ceilalți colegi. Abia acolo m-au întrebat cum mă nu-

mesc. Ne chemau pe rând într-un cabinet. Eu am fost primul. Am fost bătut pentru a recunoaște că am fost la proteste și că am aruncat cu pietre în polițiști. Eram lovit la cap, peste față, în burtă. Eu nu am negat că am participat la proteste și că am scandat, dar de ce trebuia să spun că am aruncat cu pietre, dacă nu făcusem aceasta? Le-am spus că am trecut prin PMAN, ca toată lumea interesată de situația creată. Am recunoscut că am scandat împreună cu ceilalți și le-am explicat că de obicei mă întorc seara acasă, la verișorul meu, prin centrul orașului. Dar pentru ei nu mai conta nimic din ceea ce spuneam...

Dintre cei trei polițiști, care se aflau acolo, doi au continuat să mă bată, schimbându-se între ei. La un moment dat, unul dintre ei spunea că îl dor mâinile și a început să caute prin dulap ceva, vreun obiect cu care să mă lovească. Dar mai apoi și-a exprimat regretul că dulapul era gol și a continuat să mă bată cu pumnii. Unul dintre polițiștii care au trecut prin cabinet era ceva mai blând. El nu m-a bătut. Vorbea calm și mă sfătuia să spun ce știu despre alte persoane care au protestat și zicea că va fi mai bine pentru mine dacă voi vorbi. Ne-au citit câteva articole din Codul Penal. Unul prevedea cam 7-9 ani, iar altul 8-15 ani de detenție. Ne-au spus: *"E gata cu voi. Avem înregistrări video de la proteste și îi vom găsi pe toți!"*.

Toate aceste chinuri au durat vreo oră-două. Dar niciodată în viață nu m-am simțit atât de umilit, speriat și neputincios. Apoi ne-au dus la demisol, într-o celulă de circa 3x4 metri, unde eram vreo șapte-opt persoane. Am nimerit cu încă trei colegi dintre cei arestați la facultate, iar în rest erau persoane străine, inclusiv boschetari. Noaptea a fost foarte frig și ne lipeam unii de alții ca să ne încălzim măcar un pic. Am fost ținuți acolo până a doua zi pe la ora 18.00. Mâncare nu ni s-a dat deloc. Cât despre apă – ne aduceau uneori de la robinet, într-un recipient de plastic îndoielnic de curat. Beam cu toții, pe rând, direct din acel vas, trecând peste dezgustul pe care-l aveam sau frica de a ne molipsi de ceva.

Vineri seara am fost transferat la Comisariatul General de Poliție. Am fost plasat într-o celulă mică și rece, în care eram 12 persoane. Doar un coleg dintre cei opt nimerise în aceeași celulă cu mine. La un perete, era o laviță de lemn, fără niciun așternut. Însă oricum nu încăpeam să ne culcăm toți pe ea, puteam doar să ne așezăm. Mă simțeam foarte murdar, deoarece eram îmbrăcat în aceleași haine mai multe zile la rând și nu aveam cum să le schimb sau să mă spăl. Nu sunt obișnuit cu așa ceva. Am petrecut acolo încă două nopți, iar duminică am fost eliberat, deoarece a expirat termenul de arest de 72 ore și nu mai aveau niciun motiv să mă mai rețină.

Ludmila Popovici: *S-a vorbit și s-a scris mult despre evenimentele dramatice din 7 aprilie 2009. Dar încă multe persoane nu înțeleg ce urmări ar putea avea o asemenea experiență traumatică asupra unui tânăr ca tine. Ai avut timp să analizezi și să înțelegi ce se întâmplă în viața ta. Ai putea să ne spui ce schimbări ai remarcat în acest timp?*

Alexandru: Am observat schimbări esențiale mai mult sub aspect psihologic. Practic, aceasta a fost prima experiență trăită în așa mare umilință, rușine și frică. Prima mea ciocnire cu sistemul moldovenesc de justiție și așa-zisa ”structură de menținere a ordinii publice” și de respectare a drepturilor cetățenilor. Dar până la urmă eu cine sunt? Oare nu sunt cetățeanul pe care trebuie să-l apere statul? Oare nu din impozitele părinților mei își ridică acești ”supermeni” salariile și pensiile?

Disperarea a fost primul sentiment pe care l-am încercat după ce am ajuns pe mâna lor. Frica era ceva comun pentru toți cei ajunși acolo și probabil acesta a fost unul dintre scopurile urmărite de agresori – să ne intimideze. Iar felul în care am fost umilit mă inhiba și mai tare. Tot acest amalgam de trăiri intense, gânduri și stări a durat vreo câteva luni. Dar, până la urmă, au devenit din ce în ce mai slab pronunțate, ca să ajungă să persiste în amintiri dureroase

despre un eveniment care m-a ”zguduit”. Era incomparabil cu tot ce trăisem până arunci.

Nu îmi este plăcut să vorbesc despre problemele mele de sănătate. Dar dincolo de echimoze și altele, am fost marcat de un stres puternic, de o frică amestecată cu umilință, precum și de sentimentul că am fost prostit de cei care au promis schimbarea. Acum nu mai am atâta frică față de așa-zișii apărători ai ordinii sau justiției. Deja nu mă mai tem de ei și sper că timpul le va tămădui pe toate.

Ludmila Popovici: *Ai absolvit facultatea, viața merge înainte... Ce ocupații sau planuri de viitor ai?*

Alexandru: Am absolvit facultatea, dar nu aș spune că am fost favorizat sau susținut cumva. Și nici înțelegere n-am avut de la profesori sau de la unii colegi de universitate. Când am revenit la lecții, toți parcă au luat apă în gură. De parcă despre cele întâmplate era interzis să se vorbească sau poate se temeau, nu știu. Dar un lucru era cert – toți au trecut cu vederea peste evenimentele întâmplate după 7 aprilie. Poate că această atitudine m-a ajutat un pic să depășesc situația, deoarece m-am focusat pe studii și nu mai aveam timp să răscolesc acele sentimente îngrozitoare.

A trecut ceva timp și am început să revin, încetul cu încetul, la viața de până la acel coșmar. Sper că am reușit, pentru că nu mai am acel sentiment puternic de umilință, rușine și frică ca în perioada detenției și de după. Toate s-au consumat parcă de la sine. Desigur că nu a trecut fără urmări. A mai rămas o frică inexplicabilă față de un eventual nou ”dezmăț” al reprezentanților forțelor de ordine în cazul unor noi proteste.

”Libertatea, ca și cerul, trebuie cucerite”, aceste cuvinte ar trebui să-mi umple inima, dar din păcate nu-i chiar așa. Mai degrabă am o dezamăgire. Am fost mereu pentru manifestarea libertății în

toate activitățile care nu contravin legii, normelor morale și bunului-simț. Cel mai mult am optat pentru dreptul la libera exprimare. Dar când ești bătut și stai la dubă pentru faptul că ți-ai exprimat punctul tău de vedere și nimeni nu răspunde pentru abuzul pe care l-ai suportat, atunci cred că nu mai putem vorbi de parcursul democratic al acestui stat. Aici începe prostia, frica și servilismul de care dau dovadă angajații sistemului, care-n loc să-i apere pe oameni, îi pedepsește, și încă destul de crud.

Traumele suferite mi-au provocat multe necazuri, dar totodată m-au făcut să înțeleg și să privesc mai simplu la unele lucruri. Am înțeles că în Republica Moldova, chiar fiind și un om cinstit, ai putea fi pedepsit de justiția noastră coruptă.

Timpul m-a calmat și mi-a dat încredere în viitor, mi-a spulberat fobiile și m-a făcut să mă simt din nou liber, chiar dacă nu la fel de liber cum eram înainte de acel groaznic eveniment. Am un serviciu, îmi câștig onest existența și încă nu îmi fac planuri mari pentru viitor. Dar sper că într-o zi să-mi pot face astfel de planuri.

ACUM PREFER SĂ FIU MAI MULT SINGUR

Radu, 34 ani

Ludmila Popovici: *Acesta a fost unul dintre beneficiarii înregistrați la RCTV Memoria la referința procurorului care investiga cazul de tortură. Era în toamna lui 2009 și atunci când am fost sunată de către procuror, am crezut că era vorba de un dosar legat de evenimentele din aprilie. Dar am rămas fără cuvinte, când am înțeles că totul s-a întâmplat în luna mai, după atâta vâlvă și fuseseră mediatizate schingiuirile din 7 aprilie.. Nu-mi venea să cred că în comisariatul unde deja intraseră pentru inspecție o serie de persoane oficiale, să se mai producă asemenea orori. Acolo erau în toi reparațiile pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, un fel de cosmetizare pentru ca autoritățile să aibă ce raporta în exterior. În toată această agitație, în acel comisariat se chinuia o persoană arestată pe nedrept, care pe lângă bătăile și umilințele suportate, fără hrană și apă, mai respira continuu un aer greu de vopsea și solvenți.*

Drama lui ne-a făcut să înțelegem că nu pereții vopsiți sau reforme legale vor schimba situația la capitolul "combaterea și prevenirea torturii"... Trebuie schimbată mai întâi mentalitatea.

Radu: Am absolvit Facultatea de Drept și am lucrat un timp în calitate de jurist la o întreprindere din Chișinău. Făceam naveta în fiecare zi și abia de mă descurcam cu traiul. Între timp m-am căsătorit și eram în așteptarea unui copil. Deoarece salariul era mic și nu-mi ajungea pentru a întreține familia, am fost nevoit să plec temporar la lucru peste hotare. Am revenit acasă chiar în ziua în care se născuse fiul meu. Nu am putut fi alături de soție în perioada sarcinii și nici la naștere, dar îi iubeam foarte mult pe ambii și aveam o mulțime de planuri pentru viitor! Locuiam într-un sat de

lângă Vadul lui Vodă și doream să muncesc, ca să pot asigura familiei mele un trai decent și să trăim fericiți împreună. Mă gândeam și la un al doilea copil, după cum e și firesc la o vârstă tânără pentru un soț și un tată iubitor.

Prin felul meu de a fi, îmi place ca totul să fie planificat din timp și sufăr atunci când cineva sau ceva îmi dă peste cap intențiile. Îndeosebi nu-mi plac schimbările intervenite pe neașteptate. Dar nu a fost să fie!

Toate nenorocirile mele au început de la faptul că, la 26 mai 2009, cineva a aruncat în grădina primarului din sat o grenadă care a explodat. Cu toate că nimeni nu a avut de suferit, el s-a adresat la poliție și m-a învinuit pe mine, deoarece eu avusesem anterior o neînțelegere cu el. Arendam de mai mult timp un iaz, iar primarul voia să rezilieze contractul de arendă înainte de expirarea termenului acestuia.

Astfel, a doua zi, la 27 mai, pe la ora 14.50, am fost telefonat de inspectorul de sector și invitat "pentru întrebări" pe cazul exploziei din grădina primarului. M-am prezentat la locul convenit și peste câteva minute, în cabinet au intrat mai multe persoane de la Poliția raională Criuleni, cu mandat de percheziție a domiciliului. Când am ieșit cu ei, afară erau trei mașini și cca 10-12 polițiști, îmbrăcați atât în uniformă cât și în civil. Am fost escortat până acasă și majoritatea polițiștilor a intrat cu mine, iar doi sau trei au rămas la poartă. Polițiștii au răscolit prin toate lucrurile din casă, apoi au făcut percheziție în încăperile auxiliare, în pod, peste tot în ogradă. Soția plângea, copilul a început să plângă și el. Eu am fost urcat în mașină și dus la Criuleni "pentru întrebări". Dar când am ajuns la comisariat, mi s-a adus la cunoștință că sunt reținut pentru 72 ore, în calitate de suspect pe "marginea cazului". Pentru că nu aveau unde mă ține, m-au dus la Comisariatul General de Poliție din Chișinău, unde am fost închis într-o celulă cu încă o persoană. Toată noaptea nu am dormit

deloc, fiind copleșit de gânduri, dar știam că nu sunt vinovat și eram sigur că voi fi eliberat.

A doua zi era sâmbătă. Dimineața au venit doi polițiști de la Criuleni, m-au scos din celulă și m-au ridicat la etajul doi. În timp ce mergeam pe coridor, un polițist, care se afla acolo, a întrebat: "Acesta e băiatul de la Criuleni? Lăsați-l, că șeful nostru vrea să discute cu el". Am fost dus într-un birou, unde peste un timp au venit cinci persoane. Polițiștii de la Criuleni au ieșit, iar cei nou-veniți au început să mă interogheze, dar întrebările erau formulate astfel de parcă eu săvârșisem crima, de exemplu: "De unde ai luat grenada?", "Cine ți-a dat-o?", "Cu ce scop ai aruncat-o?" etc. Inițial, ei doar mă întrebau, însă pe urmă au început să mă lovească, pentru că nu le plăceau răspunsurile mele. Mi se cerea să recunosc că eu am aruncat grenada.

M-au lovit mai mult la cap și peste spate, cu pumnii și cu sticle de plastic umplute cu apă. Mă întrebau: "Berea îți place?". Am răspuns că uneori beau bere, după care a urmat o lovitură la cap. După aceasta au repetat întrebarea de mai multe ori, după fiecare urmând o lovitură cu sticla sau cu pumnul la cap, spunându-mi: "Socoate că la fiecare lovitură bei o bere". Cred că aveau în vedere starea mea de amețeală după fiecare lovitură primită. De câteva ori m-au dus lângă geamul deschis și mă amenințau că o să mă împingă afară și apoi o să mă împuște "pentru încercare de a evada". Pe urmă a venit șeful care vroia să discute cu mine (nu era comisarul, dar un șef mai mic). El de asemenea îmi cerea să recunosc că eu am aruncat grenada, din motive personale, chipurile tatăl meu, care a fost anterior primar al localității, are pică pe noul primar. El m-a lovit de două ori peste urechi cu ambele palme deodată, după care îmi țiuia în urechi încă mult timp. M-a amenințat că dacă nu mi recunosc vina, voi fi omorât în bățai sau împușcat și mama mă va plânge. Apoi el le-a spus subalternilor: "Vă dau încă zece minute ca să-l faceți să recunoască" și a ieșit. Polițiștii au început să mă

bată și mai tare. M-am pus în genunchi în fața lor și îi imploram să nu mă bată, pentru că eu nu sunt vinovat și nu am ce să recunosc. Însă ei râdeau de mine și continuau să mă lovească și să mă amenințe, împrôșcându-mă cu insulte și injurii. Așa a durat până seara târziu, când am fost dus înapoi în celulă, sleit de puteri în urma bătăilor, dar și de foame, pentru că nu mâncasem nimic de două zile. Nu țin minte cum a trecut noaptea. Dimineața (era duminică) am fost dus în același birou și iarăși interogată, bătută și amenințată. Mi-au arătat niște fire electrice și mi-au spus că o să mi le aplice pe organele genitale și o să dea drumul la curent, sau o să-mi lege o greutate de testicule și o să mă plaseze în celulă cu homosexuali, etc. Unul dintre polițiști m-a lovit peste mână cu un scaun atât de tare încât i-a rupt un picior. Atunci polițiștii mi-au spus că voi fi dator să cumpăr alt scaun, pentru că le-am stricat mobila. Eram foarte speriat, deoarece înțelegeam că ei pot să facă cu mine orice și nu mai eram sigur că voi ieși viu de la poliție. Toată ziua mi se puneau unele și aceleași întrebări, repetate la nesfârșit și urmate de lovituri. Unica mea dorință era să fiu lăsat în pace și dus înapoi în celulă. După două zile de bătăi, fără mâncare și apă, după două nopți nedormite, eram foarte confuz, simțeam că nu mai am puteri și le-am spus că voi recunoaște totul.

Luni dimineață am fost urcat într-o mașină și dus la CP Criuleni, unde urma să-mi recunosc pretinsa vină. Pe drum, am fost amenințat de câteva ori că voi fi scos afară și împușcat, iar ei vor spune că am încercat să fug și nu vor fi pedepsiți. Când am ajuns, acolo erau câțiva jurnaliști de la postul de televiziune Moldova 1. Nu știu cine i-a chemat. Înainte de a începe interogatoriul, mi s-a permis o întâlnire scurtă cu avocatul, care mi-a fost numit din oficiu. Când i-am spus ce intenționez să fac, s-a îngrozit și mi-a spus că în acest caz risc să fiu condamnat pe nedrept. M-a sfătuit să povestesc adevărul despre cele petrecute la poliție, despre bătăi și amenințări. Cu toate că mă temeam de răzbunare, când mi s-a dat cuvântul, am început să povestesc ce s-a întâmplat. Imediat reporterii au fost scoși din

sală. Apoi am fost dus la Judecătoria din Criuleni. Acolo judecătorul m-a ascultat, dar nu a fixat nimic în dosar. Prin decizia judecătorească, arestul a fost prelungit pentru zece zile, apoi încă pe o lună.

Între timp, de la CGP eram dus periodic la Comisarul de Poliție din Criuleni. Comisarul îmi spunea că trebuie să recunosc ceea ce am săvârșit, că el nu vrea să-și piardă serviciul din cauza mea. Îmi dicta ce și cum trebuie să spun, de exemplu: "Am stat acolo, lângă gardul primarului...", "am aruncat așa..." etc. Mi se cerea să arăt în teren, în cadrul experimentului de anchetă, cum s-au întâmplat lucrurile, iar ei vor înregistra și imediat îmi vor da drumul acasă. Îmi spunea că dacă voi recunoaște, nu voi fi sancționat, pentru că nimeni nu a suferit în urma exploziei. Prin intermediul altor persoane, polițiștii au încercat să-i influențeze pe părinții mei, spunându-le că va fi cel mai bine pentru toți, dacă îmi voi recunoaște faptele.

Astfel, fără nicio vină, am stat închis cca trei săptămâni la CGP și încă o săptămână la penitenciarul nr. 13. Condițiile erau mizerabile. Am fost eliberat, dar nu am fost scos de sub învinuire. Timp de trei luni am avut interdicția de a părăsi localitatea. Ulterior, am fost achitat, din lipsă de probe. Vinovatul așa și nu a fost găsit până la momentul actual.

În scurt timp după eliberare, am fost diagnosticat cu o boală gravă la plămâni și am urmat un tratament îndelungat. Nu mă simt prea bine nici acum. Am imunitatea scăzută și mă îmbolnăvesc desul de des. Nu mai pot să lucrez la fel ca înainte. Deseori nu pot să adorm sau mă trezesc prea devreme, gândindu-mă la evenimentele de groază prin care am trecut. Aș vrea să le uit, să le șterg din memorie, dar nu reușesc...

Am devenit cu mult mai sensibil la jigniri și la nedreptățile care mi se fac decât înainte. Mă neliniștesc mult eșecurile posibile. Îmi vine mai greu să iau decizii. Înainte eram sociabil, aveam mulți pri-

eteni, îmi plăcea să mă întâlnesc cu ei. Acum prefer să fiu mai mult singur. Îmi iau câinele și plec undeva pe câmp sau la pădure, unde sunt mai puțini oameni. Acolo mă simt cel mai bine.

Cred că din cauza celor întâmplare au avut de suferit și părinții mei, soția și copilul meu. Dar tot ei sunt cei care mă ajută, mă susțin și mă încurajează. Nu știu cum aș fi rezistat fără acest suport.

În acest moment lucrez ca șofer pe o rută de suburbie. Dar sunt foarte încordat și tensionat când mă aflu la volan. Este o ocupație temporară pentru mine, pentru a putea supraviețui.

În timpul liber îmi place să îngrijesc florile de grădină. Am și câteva păsări decorative, de care mă bucur mult. De fapt, îmi propun să-mi creez o afacere în agricultură. Îmi place să trăiesc în sat, să lucrez pământul și să am de-a face cu vietățile. Acest mod de viață mă face să mă simt mai calm și mai sigur pe sine.

Am ajuns însă la concluzia că în Republica Moldova securitatea persoanei nu este garantată. S-ar putea întâmpla orice, cu oricine, în orice moment. Chiar dacă nu încalci legea. Mesajul meu este că persoanele bănuite nu ar trebui să fie torturate. Arestul și acuzarea trebuie să fie bazate pe argumente și dovezi. Dar așa cum stau lucrurile în RM, nu ai șanse să-ți dovedești nevinovăția. Avocatul meu, de exemplu, vedea cum se încalcă legea, dar nu putea face nimic. Ar trebui schimbat întregul sistem, inclusiv mentalitatea celor care îl servesc. Este necesară o implicare mai mare a asociațiilor obștești, a mass-mediei în astfel de cazuri.

Am învățat că în astfel de situații grele, când ți se pare că viața nu mai are niciun sens, că totul în jur e numai haos și ruine, este foarte important să ai alături un grup de persoane care să te susțină moral, să te încurajeze. Ele te pot ajuta să-ți recapeți încrederea în tine ca să reușești să mergi mai departe.

Ludmila Popovici: *La diverse evenimente sau apariții publice, am menționat de multe ori cât de important este ca victimele torturii să aibă în jurul lor o rețea de susținători, formată din rude, prieteni, instituții, consilieri, avocați și alți profesioniști, care să-i ajute să treacă peste problemele cu care se confruntă. Am încercat să fim și noi o verigă importantă din lanțul celor care au decis să-l ajute pe Radu. Ne bucurăm de realizările lui și de schimbările pozitive. Vom depune eforturi să-i fim alături ori de câte ori va fi nevoie.*

DOI FRAȚI ȘI O INIMĂ DE MAMĂ

Constantin, 26 ani

Adrian, 33 ani

Ludmila Popovici: *Acum trei ani (2010), într-o zi de toamnă, am fost sunată la telefonul meu mobil, de pe un număr necunoscut. Mă gândeam că voi răspunde rapid, ca să-mi pot căuta de-ale mele, deoarece eram prinsă cu niște documente urgente. La celălalt capăt al firului, o voce caldă, dar tremurândă, mi-a zis: "Mă scuzați, eu sunt mama a doi băieți maltratați. Un jurnalist mi-a dat numărul dvs și mi-a zis că mă puteți ajuta..."*

La auzul acestor cuvinte, mi-am dat seama că ar putea fi un caz destul de serios. Am discutat cu această doamnă extraordinară în aceeași zi, lăsând la o parte ceea ce mai aveam de făcut. Oricum, asupra unor acte mai importante muncesc mai bine acasă – seara târziu sau în weekend. Când a intrat pe ușă, am văzut o doamnă plăcută, cu ochi albaștri și senini, care încerca să schițeze un zâmbet și se scuza repetat pentru faptul că a insistat să mă vadă în acea zi, dar nu a avut de ales: locuiește departe de Chișinău și trebuia să meargă acasă. Așa sunt unii oameni – nu vor să deranjeze pe cineva, chiar dacă nevoia îi obligă să solicite ajutorul. Așa mi-a și zis: "De mult timp am numărul dvs de telefon, dar abia azi m-am hotărât să vă sun". I-am zâmbit și am căutat să o liniștesc, dar ceea ce mi-a povestit ulterior doamna m-a cutremurat!

Drama acestei familii își trage începutul din august 2007 și de atunci, în toți acești trei ani chinuitori, sărmana femeie a făcut zeci de drumuri bătând pe la diferite uși. Viața lor a devenit un coșmar continuu. În scurt timp, l-am cunoscut pe unul dintre fiii săi. Chiar

dacă am asistat atâtea cazuri, drama acestui tânăr m-a impresionat foarte mult.

Când l-am întrebat dacă vrea să devină protagonistul unei cărți, a ezitat un pic, dar a acceptat, pentru că nu mai vrea ca asemenea fărâdelegi să se repete.

Constantin: Până a trece prin acest calvar aveam o viață destul de liniștită. Îmi făceam studiile la facultate, practicam sportul și chiar reușeam să ocup locuri de frunte la diverse competiții. Timpul liber îl petreceam alături de persoana iubită, studentă și ea. Toate planurile mele erau îndreptate spre o carieră frumoasă și o familie împlinită, cu niște copii gingași și drăgălași.

Eram optimist și mă descurcam bine cu toate, pentru că în familia noastră munca a fost întotdeauna la loc de cinste. Prin muncă îmi satisfăceam dorințele, eram plin de speranțe și de vise frumoase, care începeau să capete contururi reale. Aveam planuri de căsătorie, eram înconjurat de prieteni și, în linii generale, totul îmi mergea bine. Credeam că după absolvirea facultății o să mă angajez la un serviciu avantajos și o să contribui la dezvoltarea țării mele. Dar, într-o zi frumoasă de vară, totul s-a ruinat. La 11 august 2007, pe la ora 16.00, am fost arestat. Mă aflam în oșpeție la fratele prietenei mele, pe care o așteptam să vină, deoarece ne înțeleseserăm să ne întâlnim acolo. În timp ce fratele prietenei mele a ieșit până la magazin, cineva a sunat la ușă. Am deschis, crezând că sosise prietena mea. Într-adevăr era ea, dar însoțită de doi bărbați în civil, care au intrat repede, m-au înșfăcat, mi-au răsucit mâinile la spate și le-au legat cu propria mea curea, pe care mi-au scos-o brutal de la pantaloni. Mai târziu prietena mi-a spus că polițiștii o așteptau afară și au obligat-o să meargă cu ei și să sune la ușă. De asemenea, mai târziu am aflat că în același timp a fost arestat fratele ei și fratele meu. Prietena mea tot a fost dusă și ea la poliție și interogată, apoi i s-a dat drumul acasă, pe la miezul nopții. Fratele ei a fost interogat,

l-au forțat să arate unde locuiesc eu și unde păstrez cheia de la ușa mea, pentru ca polițiștii să poată intra pentru percheziție. Apoi l-au eliberat și pe el pe la ora trei de noapte.

Eu am fost escortat la Comisariatul de Poliție Botanica. Nu mi s-a explicat pentru ce am fost reținut, însă ulterior, din vorbele polițiștilor, mi-am dat seama că este vorba despre omorul unei femei, pe care eu o cunoscusem mai înainte, într-un cerc de prieteni.

Am fost dus într-un birou, unde erau vreo șapte sau opt polițiști, cred. Fiind trântit la podele, cu fața în jos, cu mâinile legate la spate, un polițist m-a apucat de mâini și le trăgea în sus, spre umeri, provocându-mi o durere insuportabilă în articulații. Am fost interogat și bătut ore în șir. Am fost lovit puternic cu palmele peste ambele urechi, cred că cel puțin de vreo zece ori. Iar în afară de aceasta, mai fiecare polițist care era în cabinet considera de datoria lui să mă lovească cu pumnul la cap sau peste urechi. Așa cum majoritatea agresorilor erau dreptaci, a avut de suferit mai mult urechea stângă, care era toată roșie și umflată. Am mai primit lovituri cu bastonul de cauciuc peste spate și la tălpi. Mi s-a îmbrăcat un ciorap de damă pe cap, pentru a mă umili și mai tare. Am fost pus cu spatele la perete și eram lovit în piept și mi se cerea să nu mă ating de perete, altfel eram bătut și mai tare. Am fost lovit cu pumnii în regiunea inimii și sub coaste, pe dreapta. Am primit mai multe lovituri la cap cu pistolul, cu recipiente de plastic pline cu apă, care erau tari ca piatra. Mi-am pierdut cunoștința de mai multe ori, iar ca să-mi revin, ei mă stropeau cu apă rece sau mă călcau cu putere peste laba piciorului, alături de merișor, într-un punct foarte dureros. Am fost lovit repetat cu picioarele în piept și nu puteam respira. Am fost lovit peste tot corpul cu tot ce le-a căzut în cale, iar cu vârful cizmelor polițiștii mă loveau puternic peste genunchi. Mi se cerea să spun că am săvârșit omorul împreună cu fratele meu sau să dau depoziții contra lui. La un moment dat mi-au îmbrăcat masca antigaz cu supapa închisă, iar sub mască îmi suflau fum de țigară. Mă lăsau așa până când începeam să mă sufoc. În pauzele scurte, de câteva

minute, nu reușeam să-mi revin. Mă durea întreg corpul, iar capul parcă nu era al meu, vedeam rău, amețeam și aveam grețuri. Nu mai înțelegeam ce se întâmplă. Eram epuizat, speriat și derutat. Gura mi se uscaseră. Îmi era sete, dar nu mi se dădea apă, cerându-mi-se mai întâi să recunosc că aș fi fost vinovat.

Așa a durat toată noaptea. Dimineața am fost transferat la Comisariatul General de Poliție, unde de asemenea am fost bătut, mai ales la cap. M-au ținut acolo fără nicio asistență medicală, deși mă simțeam foarte rău și eram plin de vânătăi din cap până în picioare. Mă țineau într-o încăpere din subsol, fără geamuri. Într-o dimineață, în timpul vizitei polițistului, nu m-am putut ridica din pat și am primit un șut puternic cu piciorul. Lovitura a fost atât de puternică, încât timp de două săptămâni nu mă putusem așeza și mă mișcam cu greu. Până acum am dureri în regiunea sacrală. La fiecare două-trei zile, mă duceau sus la anchetator și mă interogau. Mi s-a pus pistolul la tâmplă și eram amenințat că în cazul în care nu recunosc omorul, voi fi împușcat și aruncat peste geam, cu un pachetel de heroină în buzunar. Iar ei vor spune că sunt narcoman și am încercat să evadez.

Era groaznic ce mi se întâmpla. Nici nu pot să descriu starea în care mă aflu. Nu pot uita cum de câteva ori am fost suspendat între două mese, pe o bară trecută printre mâinile și picioarele mele legate împreună. Mă țineau așa cam vreo jumătate de oră și mă loveau în continuu. O dată, după ce m-au dat jos de pe bară, nu puteam merge din cauza că-mi amortiseră picioarele și chiar și atunci m-au bătut ca să-mi revin.

Acest calvar s-a repetat aproape în fiecare zi. Eram distrus moral și fizic, nu mai aveam nicio dorință de a trăi. După 45 de zile, am fost transferat la penitenciarul nr.13. Nu-mi simțeam mâinile și nici restul corpului, după tot chinul prin care am trecut. Colegii de celulă mă ajutau să mă îmbrac și să mă țin pe picioare, mă încurajau și mă susțineau psihologic. Arestul meu a fost prelungit, mi

s-a înaintat acuzația de păstrare de droguri, care, chipurile, au fost găsite în ziua când am fost arestat în locuința pe care o închiriam. Percheziția a fost făcută în lipsa mea sau a fratelui meu, iar gazda noastră nu a fost admisă, pentru că a insistat să fie chemați doi martori, ca percheziția să fie efectuată în prezența lor. Nu puteau fi acolo niciun fel de narcotice, totul a fost o înscenare. În schimb, în timpul percheziției au fost sustrate mai multe lucruri, inclusiv două telefoane mobile, un laptop și o sumă importantă de bani, care nu sunt incluse în procesul verbal, nu figurează ca lucruri sustrate și, respectiv, nu ne-au fost restituite.

În total, m-am aflat în arest unsprezece luni și am fost eliberat din sala de judecată la 17 iulie 2008. Am pierdut în greutate aproape 10 kg și nu le-am mai recuperat nici până acum. Problemele de sănătate sunt evidente și uneori mă mir că am scăpat cu viață, după astfel de traume.

Mai târziu, am aflat că atunci când eram bătut la poliție, în biroul vecin se afla fratele meu, care auzea totul, deoarece ușile erau deschise intenționat. El era forțat să recunoască că a săvârșit omorul, fiind amenințat că, în caz contrar, eu voi fi schilodit în bățai. În cele din urmă el a luat vina asupra sa, pentru că nu mai putea suporta țipetele și gemetele mele. Fratele meu a fost acuzat în baza acestei mărturii forțate și, conform sentinței, el ar trebui să se afle în detenție timp de 25 de ani.

Fratele meu continuă să se afle în închisoare, cu toate că nu are nicio vină și încearcă să dovedească aceasta în instanțe. Eu, în schimb, mă simt vinovat. Dar nu de cele care mi se incriminau. Nu am nicio legătură cu acea crimă. Mă simt vinovat că nu am rezistat la bățăile și tortura la care am fost supus. Mă simt vinovat că am gemut și am strigat de durere. Iar din cauza aceasta fratele meu a "recunoscut" ceva ce nu a comis și acum se află la închisoare.

În schimb am un sprijin foarte mare din partea familiei. Sunt susținut de către rude, iar părinții mi-au zis că ei nu cred în ceea ce ni se incriminează mie și fratelui meu, că ei sunt alături de noi și vom lupta împreună până la capăt, cât timp va trebui.

Dacă ar fi să aleg între familie și o carieră pe viitor, eu aș alege familia. Simt cât de mult suferă, observ toate frământările lor, le simt inimile lor îndurerate, le văd fețele lor îngândurate.

Cel mai tare mă întristează faptul că eram atât de înaripat atunci când mi-am început studiile și că după absolvire am vrut să fac și eu ceva util pentru țara mea, dar, cu părere de rău, m-am dezamăgit. Pe zi ce trece, mă conving tot mai mult că avem o țară foarte coruptă și plină de mizerie.

Încerc să depășesc situația în care mă aflu, căutându-mi diverse ocupații: fac mult sport în fiecare zi, îngrijesc de florile pe care le-am crescut de la o frunză și acum unele au câte doi-trei metri în înălțime. Am și un câine, care îmi este și cel mai bun prieten. Încerc să-mi continui viața, dar nu-mi imaginez ce pedeapsă ar merita polițiștii pentru fărădelegile săvârșite în cazul meu și al fratelui meu, pentru ca să mă simt răzbunat.

Ludmila Popovici: *Cu unul dintre frați m-am întâlnit de multe ori, pe al doilea l-am văzut o singură dată, la penitenciar, unde am mers într-o vizită de lucru. Nici nu știam că e acolo, dar mi-a auzit vocea pe coridor și m-a recunoscut, deoarece mă văzuse la televizor, salutându-mă cu bucurie atunci când am vizitat și celula lor. O celulă mult prea mică pentru trei adulți, întunecată, prost aerisită, dar unde domina curățenia, fiecare lucru fiind aranjat la locul lui. Mi s-a făcut groază când m-am gândit că un om nevinovat stă închis aici ani de zile și încearcă să-și dovedească nevinovăția, dar nu este văzut și auzit. Istoria scrisă de el e mai*

scurtă. Atât cât a putut să scrie din penitenciar, dar este atât de încărcată de durere...

Adrian: În ziua de 11 august 2007, când am fost arestat și maltratat de către foștii mei colegi, viața mea a luat o întorsătură atât de bruscă, încât eram obsedat de ideea să mă sinucid. Am activat și eu anterior în poliție, dar am ajuns să fiu învinuit pe nedrept de comiterea unei infracțiuni foarte grave, pe care nu am săvârșit-o. Toate așa-zisele "probe" erau fabricate, ticluite contra mea. Nu mai rezistam la toate chinurile la care eram supus și nu vedeam în acel moment alte șanse de a scăpa din tot acest calvar decât să mor.

În fiecare dimineață, eram scos din celulă și dus la interogatoriu, unde eram maltratat. Mi-a fost greu că nu știam ce se petrece cu fraatele meu, care a fost bătut cu o sălbăticie greu de imaginat. Țipetele lui îmi răsună uneori și acum în urechi. Mi-a fost greu că nu puteam să-mi văd părinții și nu știam ce cred ei despre toate cele întâmplate. Eram neputincios în acele momente, dar mă gândeam că dacă totul continuă în așa mod, pentru mine viața nu mai are niciun sens și nu mai există niciun viitor. Îmi ziceam că decât cineva să-și bată joc de mine într-un asemenea hal, mai bine să-mi iau singur zilele.

Dar la un moment dat, parcă m-a înșeninat ceva. Aveam senzația că mi-a venit un înger care mi-a zis să nu fac asta, pentru că vor suferi în primul rând părinții mei. Adică, m-a speriat gândul că îi pot distruge cu decizia mea și totodată nu voi avea posibilitatea să le dovedesc celor care mă învinuiesc că nu eu sunt criminalul. Pe de altă parte, mă gândeam că le-aș putea da un motiv în plus tuturor celor care mă maltratau să declare că eu sunt persoana vinovată și că m-aș fi sinucis din cauza că nu am rezistat și nu m-am împăcat cu gândul că am fost depistat și arestat.

Din acel moment, mi-am spus că oricât de greu îmi va fi, trebuie să fiu puternic și să înving această nedreptate, această fărădelege pornită împotriva mea și a fratelui meu.

Cel mai mult aș vrea să-i mulțumesc mamei mele, care este o persoană foarte puternică și de la ea mi se transmite energia și încrederea în mine însumi. Ea îmi spune mereu să țin capul sus și mă încurajează cu aceste cuvinte: *"Noi suntem alături de tine și tot răul care s-a săvârșit împotriva noastră o să-l învingem, cât de mult nu ar dura"*.

Îmi este greu, pentru că sunt încă după gratii, dar sper că adevărul va triumfa și voi fi din nou liber!

**Cuvinte de mulțumire aducem tuturor Donatorilor,
care au susținut financiar implementarea proiectelor
RCTV Memoria,
axate pe reabilitare și documentarea medicală
a cazurilor de tortură:**

1. Fondul Voluntar al ONU pentru Victimele Torturii (UNVFVT), care este și cel mai fidel donator din 2000 până în prezent.
2. Comisia Uniunii Europene (2002-2003, 2006-2008), co-finanțare a proiectelor comune cu Centrele Fundației ICAR din România, Polonia și Ungaria.
3. Delegația Uniunii Europene în Moldova (2010-2012), co-finanțare, de cca 60%.
4. Fundația OAK, prin intermediul Programelor de susținere a centrelor ale Consiliului de Reabilitare a Victimelor torturii (IRCT).
5. BEARR Trust, Londra Aprilie 2012 – Mai 2013.
6. Ministerul Afacerilor Externe al Regatului Olandei, prin Programul Matra, August 2013- August 2014.
7. Amnesty International, Elveția, prin Programul "Human Rights Relief", 2009-2010.
8. UNDP Moldova, Decembrie 2009 - Martie 2010.
9. Banca Mondială, Oficiul din Moldova, 2003.
10. Ambasada Statelor Unite ale Americii, 2003-2004.

Dacă doriți să fiți alături de beneficiarii noștri și să ne ajutați în eforturile noastre, nu ezitați să ne contactați, sau puteți contribui prin transfer bancar:

*Instituția Privată Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii
"Memoria"*

E-mail: rctv@memoria.md

Tel.: (+373 22) 273 222; 270 619

BC Victoriabank SA, fil. №3, Chișinău

Str. 31 August, 141, MD-2004

c/b VICBMD2X416

c/f 1010620006734

c/d MDL 225100000104389

c/d USD MD20VI000222400100104389

c/d EUR MD80VI000222411700104389

***Vă mulțumim!
Echipa RCTV Memoria***

Pe lângă faptul că au nevoie de înțelegere și de sprijin în depășirea dificultăților, ei au o mare nevoie să fie auziți și văzuți, mai ales din simplul considerent că nu se vor priviți ca niște victime, dar ca supraviețuitori, care vor să-și continue viața cu demnitate.

Noi dedicăm această carte beneficiarilor noștri, precum și familiilor, prietenilor, rudelor și tuturor celor care le-au fost și le sunt alături de câte ori este nevoie.

Aducem sincere mulțumiri tuturor celor implicați în apariția cărții, dar și cititorilor, pe care-i invităm să fie alături de echipă și de beneficiarii RCTV Memoria.

***Ludmila Popovici,
Director Executiv,
RCTV Memoria***

Printat de: "T-PAR" SRL